МЕХАНИЗАТОРАШ! БЕРРИГА НИЗ, ГОВЗАЛ ОАРЦАГIЪЯККХЕ КЪАХЬЕГА ЯЛАТАШ СИХА А ДОА ЦА ДЕШ А ЧУЭЦАРА!

ДогIаш делхе а ялат чуэцилга лаьгIдац Шаьла района «Шалинский» яхача совхоза механизатораша. Денгара денга лакхлу дукхагIа болча механизаторийн къахьегама хьокхамаш. Иштта дIадахача шин дийнахьа планах 27 гектар хьакха езача 40 гектар мукх хьекхар трактористa Разуваев Николаин жатка машиниста Шахбиев Сурхоси.

Сурта тIа: лакхе «Шалинский» яхача совхоза цхьоалагIча отделене тракторист Разуваев Николай, лохе мукх хьокхаш я цуни С. Шахбиевеи агрегат.

Д. Василийно сурт.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 74 (4241). ЕРА, 23 июнь, 1966 шу. Мах 2 кеп.

СУХАЛБЕ!

Хаоттам во латтача хана а балха темпаш лаьгI ца йолийташ ялат чуэцаш ба республика механизатораш. Каст-каста догIаш делхаш хиларах а ялат Iодижарах а балхаш де хала да.

Ялат хьакха доладаь ах бутт баьннаб, хIаьта республика колхозийн совхозийн кхашка хIанз а 42,3 эзар гектар мара ялат хьекхадац е гурахьа дIайийнача культурех 25 процент. Хьекхача ялатах 19,3 эзар гектара тIара дар аьрдад, из хул хьекхачох 46 процент.

ДIадийначох ах ялат хьекха баьннаб Наурски, Шелковской районашка, хIаьта кхоалагIа дакъа мара хьекхадац Грозненски, Гудермесски районашка. Цу районашка аьрдача майдай хIара гектара тIа 19,3 центнер ялат даьккхад, хIаьта Ачхой-Мартана, Грозненски, Урус-Мартана, Шаьла районашкара хьувкъам кхы а лакхагIа ба.

Приемни пункташка 2392 тонн ялат дIачуденнад республика боахамаша.

Эггара дукхагIа ялат дIаденнад «Грозвино» боахамаша—1363 тонн, Шелковской района — 677 тонн, Ачхой-Мартана, МалгIабика, Надтеречни, Урус-Мартана, Шаьла района боахамаш хIанз а паччахьалкхенна ялат дIадала доладеннадац.

ХIанз республика ялат леладерий, механизаторий керттера декхар—ялат хьакхара хIара сахьатах пайда эцар, ялат хьокхача техника балха овсарлеи балха дикали лакхийр да.

Ца дойташ деррига ялат чуэца а паччахьалкхенна ялат дIадалара планаш кхоачаш а тIеххкоачаш а е еза.

ЛЕРТТIА ЧУЭЦА ЯЛАТАШ

КПСС ОБКОМЕ

ГУДЕРМЕСЕИ ГРОЗНЕНСКИИ РАЙОНИЙ КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ЯЛАТАШ ЧУЭЦАЧА А КИЯЧДЕЧА А ХИННАЧА КХОАЧАМБОАЦАРЕХ

БАЬЧА тоххамо гучадаьккхад «1966 шера республика колхозашкеи совхозашкеи ка бола ялаташ чуэцареи ялаташ кийчдареи хьакъехьа» КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои 1966 шера 13-ча мае баь соцам Гудермесеи Грозненскии районий боахамашка лерттIа кхоачашбеш ца хилар. Цхьайолча колхозашеи совхозашеи балхаш вIаштIехьа ца доахаш чуэца доладаьд ялаташ, геттара мела лел уж чуэцара болх.

Дерригача кхашкара мукх кхаьча дукха ха йоллашехьа а, 800 гектар гаргга долча лаьттара чуэцанза ба из хIанз а Гудермеса районе, хIаьта Грозненски районе — 700 гектар совгIча лаьттара. Кхы а вогIа латт касарах улла ка бола ялат хьалъэцара гIулакх. Грозненски районе хьекхача 9900 гектарах аьрда даьннар дац 5600 гектара тIара ялат мара. Касарах улла ялат хьалъэцара болх кхы а вогIа лел хьекхача 2400 гектара тIарча ялатех аьрда даьннар 1100 гектара тIара дар е 46 процент мара доацача Гудермеса района боахамашка.

Магийта мегарг а доацаш во лел мукх чуэцара болх Гудермеса района «Дружба» яхача совхозе (директор нов. Головченко, парторганизаце секретарь нов. Мунаев), Грозненски района № 2 йолча баьца даарий-шурий совхозе (директор нов. Бритиков, парткома секретарь нов. Дербенцова), «Советская Россия» яхача колхозе.

Шортигача темпашца чуэц горох.

Ялаташ чуэцара болх во леларгIа хьежжа дукха доа а ду уж. Масала, «Новогрозненский» совхозе 10 процент дов уж.

Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи теркал деш дац групповой методах ялаташ чуэцилга. Агрегаташ каст-каста йохаш, сайце латташ моттигаш хул, хIаьта механизатораштa ший ханнахьа деш технически новкъостал дац. ЛерттIа вIаштIехьдаьккхадац ялатий учет лелаелгеи уж лораделгеи, автотранспорт лела еза маршруташ телхаю.

Къахьегама овсарле лакха йолаш болх бара эша хьалаш вIаштIехьдаьхадац механизатораштa дуккхача моттигашка. ВIаштIехьдаьккхадац общественни кхача кийчбелга, эсала лелабу культурно-массови болх, кхоачамболлаш йоаржаяьяц социалистически яхь.

КПСС обкома бюрос вIалла а мегаргдоацаш гIулакх лоархI Грозненски районе хIанзле 5600 гектара тIара ялат аьрда доалла лашехьа а, паччахьалкхенна планах 1000 тонн дIаяла езача мотте дIаеннар 219 тонн мара ца хилар.

Ялаташ чуийце далларца чах аргIаш дареи лаьттанна обработка яреи балхаш вIаштIехьдаьхадац дукхагIа йолча колхозашкеи совхозашкеи. Магийта мегарг а доацаш шортига лел ка бола ялаташ чуийца мукъа даьннача лаьтташка культураш дIаювлга.

Парте обкома бюрос КПСС Гудермеса горкомаи Грозненски райкомаи, юрта боахама производственни управленешта, колхозийн совхозийн кулгалхоштa дIахайтад КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои 1966 шера 13-ча мае баь соцам лерттIа кхоачашбеш ца хилар, царгара хьадийхар чакхдувлийта кхоачамбоацараш дIадоахилга. Нн. Ахмадовна, Сухоруковна, Бычихина, Горошкона дIахайтад ялаташ чуэцилгеи кийчделгеи толаме чакхдаккхара хьалхара царех хIаравар бехктокхаме хилар.

Хаоттама хьалаш чоалхане хилар теркал а деш, ялаташ чуэцача хоза эттача хана хIара сахьатах пайда эца, балхаш дика дайтара цIенхаштта тIахьожам лоаттабе декхарийла я парте Гудермесски горкоми Грозненски райкоми, юрта боахама производственни управленеш, юкхьанцара партийни организацеш, колхозийн совхозийн кулгалхой. Агрегато хьакханза диса Iодижа улла ялат хьакха а (мангалца) хIаьта иштта Iолийга канаш хьагулдеи ардеи а доагIа.

Деннеи бийсаннеи цахаддаш бергболаш вIаштIехьбаккха беза чах аргIаш дара болх, ялаташ чуийца далларца кхы гоа ца еш юхкаш хоарцае а лаьтта аха а деза. Ка бола ялаташ чуийца даьнача лаьтташка культураш дIаювлга тIехьа ма доаккхалда, хIаьта дIа ца дуаш дисача лаьтташка ах пара системах обработка йойла.

Iалашде деза деррига ялат тIера ца доалийташ лораделга, паччахьалкхенна ялат дIадалара план тешшаме кхоачашъелга, планал совгIа ялат дохкар вIаштIехьдоаккхилга, хIара боахама эша тIехдика фу беззача боарама дIаоттаделга.

Лакхе белгалдаь ялаташ чуэцачеи кийчдечеи хинна кхоачамбоацараш кхыча районий боахамашка а долаш хиларца дувзаденна юрта боахама Министерство, «Грозвино», консервни промышленноста, «Сельхозтехника» объединенеш, парте райкомаш, горкомаш, районни юрта боахама производственни управленеш декхарийла я ялаташ шоай ханнахьеи тIехдикеи чуэцара, паччахьалкхенна ялаташ дIадалара план ханал хьалха кхоачаши тIеххкоачаши яра кхы тIа а эшшаш дола гIулакхаш де.

Деррига а вайх тийша да

КПСС XXIII съезда решеней лоархIам дика кхета а беш, юкъарча производства ерригача участкашка хьинаре къахьег совхоза болхлоша. Ка болча ялатий дика хьувкъам кхебаьб. ХIанз цун кхел тха, механизаторий, кара я. Из дика кхетаду оаха. Цулухьа лоацаача хана цхьа буртиг ца бойташ из чуэцаш да тхо. Цунца дувзаденна да ялат чуэцача агрегатий къахьегама овсарле лакха хилар.

Цхьан дийнахьа 75 гектар хьокх аз сай агрегатаца.

Мишта карагIаьннад сона из?

СК-4 яхача самоходни комбайна хьалхxе тIехьайийзар ЖВН-6 яха жатка, керттерча узлашка хьежар, тоае езар тоайир, крепленеш чIоагIйир. Деррига вIаштIехьхиларах се тийшача, болх бе безача участка тIа дIайигар аз сай агрегат.

Эггара хьалха жатка полотно нийса лелий хьежар. Нийса лелача хана цхьаккха ка ца бойташ, сиха хьакерчаю цо масса. Мотошода тIа а е жатка цхьанна даькъ тIа а хIама дисац. Иштта гIулакхаца цхьа ка бовц, хIаьта из чуэца ялат совдоал.

Цул кIезигагIа лоархIам болаш дац ялат дIадийна кха довзар а. Кха тоххаш гIаш чакхваьлар со, хIаьта агрегат лакхарча скоростах лелаяра хIама новкъа доацилгах тийшар. Гобаьккха йистошкара хьакха а хьекха, доакъош дир кхаех.

Сай балха плана дикка уйла йир аз. Геттара Iуйрийна хьакха йиш яц, хIана аьлча тхиро цата дошаду.

Хьалхара го лохерча скоростах боаккх аз. Из хIана ду аьлча: цкъадале, баьцовгIаш тхиро тIоалаяь хул, шоалагIа-дале, комбайнеи жаткаи хIара узело лерттIа болх бой хьажа веза.

ТIаккха тIехь-тIехьагIа лакхъеш скорость лакхъю аз. Иштта цхьан сахьата йиъ гектар хьакха волалу. Сайрангахьа лестача скорость лаьгIъю. хIана аьлча фецара температура лохлий хул. Мукх тIунлу. Из тIуна хилча дика хьокхалац жаткана. Кхай тIа цхьаккха ка ца аллийтара чIоагIа фе хила веза механизатор.

Участка шаьра хиларгеи мукх листа тIабаьнна хиларгеи хьежжа хургья жатка скорость. Масала, мохале Iочуводаш сихагIа, хьалтIаводаш шортагIа хул скорость.

Скорость йоаггIача тайпара нийса увттаяро торо хулийт машинага дикагIа болх байта.

Лаьтта ахареи цунна обработка яреи дешах ала лов сона. Нагахь санна лаьтта оахача хана юкъе йовкъаш йоацаш аьхадале комбайн дIахьа ца етталуш нийса йода, хIаьта сихагIа лалла йиш а я. Цу хьакъе дика болх бир тха бригада механизатораша. хIаьта хIанз цу гIулакха раьза а ба.

Ялат хьокхача хана юхеюсача юхьигий лакхал лохал лоархIаме да. Нагахь санна юхьигаш 5—7 сантиметр мара ца хуле кес лаьттана дегIал дуж. Иштта ялат лоха хьокхаш хилча касараш ханнахьа докъа а лац, хьалъэца хала а да. Цулухьа 10—12 сантиметр лакха хьокх аз ялат. Касараш нийсеи цхьан оагIорахьа канаш долаши Iодехк. Юкъе йовкъаш ца йитар духьа жатка дерригача шорал ца а хьокхаш цхьа-шиерг мукъают аз.

Цхьан дийнахьа 75 гектар хьекха Iойиллар доазув дац, аьнна хет сона. Кхы а дукхагIа хьакха йиш я.

Цхьабакъда цу гIулакха агрегаташта дикагIа технически гIулакх де деза, сихеи ханнахьеи техника ремонт а е еза.

И. ПЕСКОВАЦКИЙ,
Наурски района «Терский» яхача совхоза комбайнер.

ДИКЕИ СИХЕИ БЕ БОЛХ

УКХ тIеххьарча деношка хиннача йоачаша халача хьала тIа оттадаьд Грозненски района «Новый быт» яхача колхозе ка бола ялаташ чуэцилга. ХIаьта а, республика заслуженни механизатора нов. Юдина кулгалдеча полеводий шоллагIча бригадо темпаш лаьгI ца йолийташ чуэц ялаташ.

Гурахьа дIабийна 590 гектар мукх ба цу бригаде. Цунах хIанзале а хьекха касарах Iобиллаб 250 гектара тIара мукх.

Хоза эттача хана хIара сахьатах пайда эц укхаза механизатораша. Гурахьа дийна ка бола ялаташ догIа сецачул тIехьагIа ловсар даххарца хьоккхаше а оаргдолаш шоай агрегаташ кхашка дIайигай комбайнераша вежараша Шаповалов Александрен Федорей, Битиев Кусе, Андреев Ефима. Кхаь сахьата болх бича, цар 20 гектара тIара 530 центнер ялат даьккхар.

Колхоза дукхагIа бола механизатораш ялат сихеи доа ца деши чуэца гIерташ ба. Цхьабакъда, парна юкъе нийслу болх тесса лелабеш, балха тIа брак еш бараш а. Масала, комбайнераша Умаровеи Макленкоси 10 гектар йолча участка тIа болх во баьб. Колхова механизатораша, цу тайпара гIулакх вIалла мегаргдоацаш а лаьрхIа, геттара нийса, йоагIаш йола решени йир: цу кхай тIара брак дIаяккха а хинна ве бехке бараш та дIатIадилла а.

10 ди совгIа ха я колхозе ялаташ чуэца доладенна. ХIаьта жаткай машинисташа ялаташ хьакхара хьакъехьа хIанз а декхараш тIайийцадац. ГIулакх миштад аьлча, ЖВН-6 яхача жатка балха нормаш яц колхозе. Кхыча боахамашка йолаш хилча, укхаза а хила йиш йолаш ма ярий уж. Балха нормаш ца хиларах механизатораш раьза боацаш ба — бакъахьа а ба. Из бахьан долаш царна хац шоаш дийнахьа мел алапи даьккхад, смении нормаш тIеххкоачашъяр духьа лелаеча социалистически яхье дакъа лоацаш бац уж. Цу гIулакхо чIоагIа духхьале ю ялаташ шоай ханнахьа чуийца дахара. Уж кхоачамбоацараш укх гарггарча хана дIадахара сихха де доагIар де деза колхова правлене.

О. КОДЗОЕВ.

КЕРДА ЛАЬТТАШ КАРАДЕРЗАДУ

Укх шера кIотаргаш тIа а яьнна эрий дада лаьтташ карадерзадара чIоагIа балхаш деш да Гудермеса района «Гудермесский» совхозе. Курчалой района «Сельхозтехника» МРО механизаторий новкъосталца кIотаргаш тIера дIа а яьха мукъадаьккхад боргIанерча дукъа йистера 240 гектар башха дика лаьтта. Цу дикача лаьттах 40 гектара тIа дIайийнай пасташи харбазаши, хIаьта вокх юхейисача 200 гектара тIа хьажкIаш я.

Укх тIеххьарча деношка дика йоачаш хинначул тIехьагIа чIоагIа дегIайоагIаш а дика хьувкъаргйолаш а я хьажкIаш.

ХIанз а кIотаргаш тIера дIа а йоахаш дIахо мукъадоахаш латт лаьтташ. Къахьегаме дика толамаш доах механизатораша Зубайраев Давата, Косумов Нурида, кхычар. ХIара денна тIеххкоачашъю цар шоай балха нормаш.

А. ЧЕХАЛИДИ.

СССР-и КНДР-и ЮКЪЕ ЦХЬАНА ЭКОНОМИЧЕСКИИ ТЕХНИЧЕСКИИ ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДЕЛГА ДIАХО ШЕРДАР

1966 шера 8 июнагара 20 июнага кхаччалца переговораш хилар Советски Социалистически Республика Союзеи Корейски Халкъа - Демократически Республикаи правительственни экономически делегацешта юкъе.

Советски оагIонгахьара делегацена верте вар СССР Министрий Совета Председателя заместитель нов. Новиков В. Н., корейски оагIонгахьара — Корея Къахьегама парте ЦК Политбюро член, КНДР Министрий кабинета Председателя заместитель нов. Ли Дю Ен.

Переговораш чакхъяьлар вежарий доттагIален вIаший дагардар кхетадареи хьале.

Переговораш ярах кулгаш ядир: СССР-и КНДР-и юкъе цхьана экономически технически гIулакхаш леладарах йолча соглашенена, 1967 — 1970 шерашка СССР-и КНДР-и юкъе вIаший товараш лоатталадах йолча соглашенена, чкъаьрий дахара СССР-и КНДР-и юкъе цхьана гIулакхаш леладарах долча протокола.

СССР-и КНДР-и юкъе цхьана экономически технически гIулакхаш леладарах йолча соглашенех Советски Союзо Корейски Халкъа-Демократически Республикана гIо дергда Ким Чока цIерах йола металлургически завод шеръяра (шийлачеи йIайхачеи проката станаш а оттаеш), Пукчански теплоэлектростанци, мехкдаьтта чакхдоаха завод, аммиак хьаю завод, кхыйола промышленни объекташ хьалъяра.

ОагIонаш дIахо а экономически бувзамаш дегIаккхувла гIерташ хилар хьагучадаьлар 1970 шерага кхаччалца йолча юкъагIа СССР-и КНДР-и вIаший товараш лоатталарах йолча соглашенех а.

Соглашене белгалдаьд товарооборот укх гарггарча 4 шера чухьа 1961 — 1965 шерашка дIаккхаьчача торговле объемаца нийсийча дикка дегIайоагIилга. Цу тIа а вIаши лоатталеча товарий номенклатура шеръергйолаш я.

Советски Союзо дикка алсамдоаккхаргда Корейски Халкъа - Демократически Республике машинаши оборудовании а, хIаьта иштта доагор, боамби, промышленноста эша материалаш (Iаьржача а бос болча а металлий прокат), автопокрышкаш, химпродукташ, халкъа потреблене кхыдола товараш кхухьийтилга.

Корейски Халкъа - Демократически Республикас алсамдоаккхаргда Советски Союзе Iаьржача металлий прокат, легировании болаташ, рудай доаца оахкалаш, гIишлой материалаш, химпродукташ, яйгача промышленноста товараш, бос бола металлаш, кхыдараш кхухьийтилга.

ВIаший товараш лоаттадаро гIо дергда шинна а мехка халкъа боахам ка маьхала а ювлаш дIахо дегIаккхувлара.

Чкъаьрий дахара СССР-и КНДР-и юкъе цхьана гIулакхаш леладарах долча протоколага хьежжа, оагIонаша барт баьб шоай бердий йистошкара гаьна а болаш чкъаьрий доахаш болча шинна а мехка чкъаьрий доахараштa Iалама хатарех кIалхарбувла, доагора, молача хи, кхачан, и. кх. д. запасаш юхакхоачашъе вIаший новкъосталаш де.

ОагIонаша чIоагIа раьза а хинна белгалдаьккхар, цу соглашенештеи протоколаи кулгаш яздаро мехкашта юкъе исторически вIаштIехьдаьнна хьадоагIа вежарий доттагIали цхьана тIулакхаш леладелгеи дIахо а чIоагIдара новкъостал дергхилар.

(ТАСС).

КхоалагIа бутт ба Бондарь Анна сменас Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода карара-кара тела цIе вымпел карара ца йоалийта. Май бетта задани 115 процент кхоачашйир цар. ЛоархIамера продукци цIенъяь хьакъоастаяр 98 процент да. Лохъялийтац цар хIанз а балха темпаш, планал совгIа хIанзле а итташ тоннаш мехкдаьтта продукташ яьхай.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) операторий помощникаш Н. Циркунова, А. Янышевская, оператор А. Бондарь, оператора помощник Т. Котлярова.

А. Василийно сурт.

КIОАРГА БУРУВ ТОХАЧА

«Малгобекнефта» НПУ № 1 йолча КГРБ коллектив укх шера темпаш лох ца йолийташ къахьегаш я. Кхоачашъяьй ах шера задани, планал совгIа эзар метр бурув техад.

Халача геологически хьалашка детт бурув социалистически къахьегама турпал нов. А. И. Левшин керте латтача бригада коллективо. Цкъа инструмент хьаратоссаш тIаккха маркхал чубуаш — иштача Iалама новкъарленашта духьаллатта безаш ба бурувлеттараш. ХIанз укх сахьата 3750 метра бурув теха баьннаб уж.

Дукха я укхаза хьаьнала къахьегаш йола бригадаш. Ерригача койтора коллектив пятилетка хьалхарча шера задани ханал хьалха кхоачашъяра къахьегама вахте эттай.

В. ЖЕРЕБЦОВ,
конторе производственно-технически отдела воккхагIа вола инженер.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

21 июне Кремле йолаеннай Советски Союза кулгалхоштеи Франце Президентаи юкъера переговораш.

Советски оагIонгахьара переговорашта юкъе дакъа лоацаш хилар Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко.

Французски оагIонагахьара переговорашта юкъе дакъа лоацаш хилар Французски Республика Президент инарал Шарль де Голь, кхыча мехкашцарча гIулакхий министр М. Кув де Мюрвиль.

Переговораш чакхйийлар шоай дагаларащ гуччахьа а безаме а дувцаш. Хьехайир дунен халкъашта юкъерча политика лоархIамегIа йола проблемаш.

Переговораш еча хилар: советски оагIонгахьара СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра заместитель В. С. Семенов, Францера СССР посол В. А. Зорин, СССР МИД-а коллеге член А. Г. Ковалев. Французски оагIонгахьара тIахилар: СССР-ра Франце посол Ф. Бода, посол, республика президента канцеляре генеральни секретарь Э. Бюрен де Розье, полномочни министр, кхыча мехкашцарча гIулакхий министерства Европейски отдела заведующи Ф. Пюо, полномочни министр, кхыча мехкашцарча гIулакхий министра кабинета директор Б. Де Лесс, Республика президента канцеляре советник Р. де Сен Лежье.

(ТАСС).

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ—ДАЬХЕННА

1966 шера 20 июнь хьатIакхоачаш хьалхарча ах шера шура йоххара план 104 процент, фуаш—113 процент кхоачашъяьй ерригача республике.

Хьайбай еррига продукташ дIаялара хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй Ведана, Гудермесски, Наурски, Урус - Мартана районий боахамаша.

ДIадахача шера укх ханаца нийсдича дуккха дукхагIа кийчъяьй шура, дулх, фуаш, тха.

Цхьабакъда, паччахьалкхенга дулх дохкара хьалхарча ах шера план кхоачашъяра вочa хьала тIа да Ачхой - Мартана, Грозненски, Надтеречни, Советски, Шаьла районий боахамаш.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА 1966 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПЛАН (ПРОЦЕНТАШЦА) КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой - Мартана	73	105	149	45
Ведана	111	140	132	174
Грозненски	72	99	103	110
Гудермесски	104	114	118	5-зза
МалгIабика	102	109	147	8
Надтеречни	64	98	118	108
Наьсарен	131	115	142	19
Наурски	101	114	140	102
Ножай-Юрта	92	110	129	6-зза
Советски	45	84	120	213
Сунженски	117	94	120	118
Урус-Мартана	100,3	122	118	178
Шаьла	74	115	98	4-зза
Шелковской	83	103	117	85
Ерригача республике	89	104	113	91

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ — ХАЛАГIЧА

«Малгобекнефта» НПУ чуйоагIача коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча шоллагIча промысла коллективо масса хана кхоачашъю мехкдаьттеи гази яккхара заданеш. Укх шера хьалхарча квартала план тIеххкоачашъярахи мехкдаьтта управлене чуйоагIача предприятешта юкъе хьалхара моттиг яккхарахи промысла коллективана дIа-юха тела цIе байрах елар мехкдаьтта управлене.

ХIанз а лохлуш дац промысла коллектива къахьегама хьокхамаш, ди тIехьа лакхлу укхаза балха овсарле. Дика чакхъьккхар промысловикаша СССР-а Лакхехьарча Совете хиннача хоржамий сийна дIайолаяь социалистически яхь. Планал совгIа 3200 тонн мехкдаьттеи 1,5 миллион кубометр мехкдаьттаца хьайоагIа гази яккха, аьнна декхараш тIайийцадар цар, хIаьта 12-ча июнага кхачалехьа планал совгIа 5 эзар тонн мехкдаьттеи 2 миллион кубометр мехкдаьттаца хьайоагIа гази яьккхар промысла коллективо.

Промысла коллектива карагIдаьннача толамех дувцаш цIераш ца яьхача яргьяц, — йоах промысла заведующе Б. Л. Панфилова, — къахьегам вIаштIехьбоаккхача а деррига дикача гIулакхашта хьалха латтача а коммунистийи дикагIча производственникийи. Промысла моллагIча бригадеи участкеи ба уж. Царех хIаране чIоагIа йоакхо ю шоай ерригача коллективана хьалхашка латта декхараш тешшаме кхоачашдара кердалар, пайда баргбар производствана юкъедахьара. Къахьегама инициатива шоай бе а елле беррига болхлой тIехьабоах цар тIайийца декхараш кхоачашдара. ХIаьта эггара лоархIамегIа йолча участкашка хул уж кулгалдеши къахьегама хьокхамаш телаши. 32 коммунист ва промысле къахьегаш, беррига болхлой 250 саг вале а цар вIаштIехьа доал шоай авангардни лоархIам биза чакхбакха.

Ерригача промысле а эггара халагIа йола участок лоархIаш яр «Ахлово» яха мехкдаьтта доаккха керда район, дукха ха яц укхаза мехкдаьтта даккха доладаь. Къахьегама хьалаш геттара хала а дар цига, цул совгIа эггара гаьнагIа а я из моттиг. Цудухьа цига болх бе баха безам бацар мехкдаьтта доахарий. Патриотизма уйлаш йолаци парте гIулакха эшаш хилча кийча а вар мара раьза хургвоацаш дар цига балха ваха. ХIаьта парте гIулакха ше кховергвоацаш хилара тарра «Ахлово» яхача моттиге мехкдаьтта даккха эггара хьалха вахар оператор вола коммунист Леонид Андреевич Русакевич. Ер ткъоалагIа шу да цо шоллагIча промысле болх бу. Цу йоккхача юкъа дукха дика гIулакхаш карагIдийннад цунна. Из даим хиннав эггара халагIча болх бе ухаш, хьинаре къахьегарца шийгара дика хьокхам телаш. Бокхха пайда баьннаб цо балха юкъе кхихьаьча рационализаторски предложенеех.

Белгалдаккха деза шоай болх дика бовзаш бола операторан участке шикхоъ мара ца хиннalга. Вожаш керда болхлой бар, уж болх бе Iомабе безар.

Дукха ха ялалехьа участке кулгалде хьожавир нов. Русакевич. Болх чакхбаьлча хIара денна хьехар цо парна, теори ювзар цар практикаца. Дукха ха ялалехьа карaерзайир цар операторий говзал, дикагIа болх бе болабелар, лакхъелар цар къахьегама овсарле. ХIаьта хIанз промысла дикагIча участкех цаI я коммуниста Русакевича кулгалдеш яр.

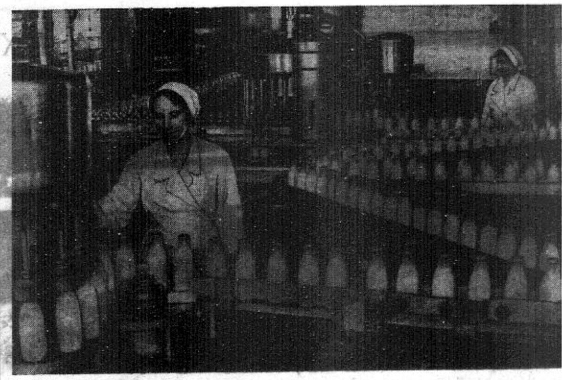
...Мастера Горковенко Владимира кулгалдеча скважинашта лаьттан кIалхара ремонт ечa бригаде сий деш ва оператор Долгиев Халид. Дикъ шу да цо шоллагIча промысле болх бу. Тайп-тайпара балхаш деш вар из юххьанца венача хана. ХIаьта хIанз воккхагIа вола оператор а смена кулгалхо а ва из. Даим дика къахьегаш, шийна хьалханка отталаь декхар, мичча беса хала из дале а, сийленца кхоачашду нов. Долгиева кулгалдеча смена.

Итташ къаьна скважинаш я промысле, царна лертIа ремонт ярга хьежжа мара лакхлургдац хьалоаккхаш дола мехкдаьтта. Хаьца из декхар дика чакхдоакхх смено. Цо скважина яьча ремонта раьза боацаш цIаккха а хиннабац эксплуатационникаш. Лоаццача хана цхьа ши ди ханал хьалха яь йоакхх скважина ремонт смено, цо торо хулийт итташ тоннаш мехкдаьтта дукхагIа даккха.

Дика къахьегарца ремонтникашта хьокхам луши эца гIо деши хиларах промысла коммунистaшa массехказа харжав Х. Долгиев партбюро членалла. Цул совгIа коммунистически къахьегама ударник а МалгIабика городской Совета депутат а ва из.

Май бетта шин скважина ремонт йир мастера Сычова кулгаллеча бригадо, ханал дикка хьалха йир шинна а скважина ремонт, из бахьан долаш 10 эзар сом кходе йиш хилар промысла. Бригаде хьокхам телаш ва коммунист — оператор Панчук Богдан.

В. ТАГУРОВ.

МОСКВА. ЧIоагIа хатташ я «Молено» яхача шурий предприятей Московски объединена останковски шурий комбинато арахецаш йола продукци. Шурех яьча хIамай 900 гаргга тонн арахец предприяте болхлоша: кIолд, тIоа, сливкаш, сыркови масса, кефир, кхьыраш.

ВорхI шера плана заданеш кхоачашъярах, техникеи производства технологии эргаьккха тоаярах, продукце керда тайпаш карадерзадарах укх деношка Къахьегама ЦIеча Байракха орден елар комбината коллектива.

СУРТА ТIА: коммунистически къахьегама цехе кефир чуювтта оттаяь автоматически лини. Хьалхашкахьа Р. А. Елина — коммунистически къахьегама ударник.

Б. Трепетова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАЛ ЛАКХЪЯР ДУХЬА

Производства эффективность лакхъяр дерригача халкъа юкъара декхар дерхI парте. Производства рентабельность белгтала лакхъергйола гIулакх да арахецача продукце дикал цахаддаш лакхъяр.

Цудухьа хIанзарча хана швейни промышленносте тийга хIамаш дукха хилар санна лоархIамегIа да укх тIехдика хилар. Бакъдар аьлча, хьаеча хIамай дикалга хиллача хIанз укх сахьата дика лархIа йиш йолаш бац швейни промышленноста болх. Дукха продукци хул дохерча сортах дIаяхьанза ца йоалаш а тоае юхакхахьа езаш а.

Цун бахьан да, продукци дикагIа хилийта езаш дола дуккха дешаш вай швейни промышленноста предприятешка хIанз а чакхдаханза хилар хинна ца Iеш, хьаккхухьийташ дола кIадаш, бедал, оборудовани кхоачамболча ассортиментахи дикеи ца хилар.

Атта бесаздоалаш хул дуккха кIадаши бедали. ЧIоагIагIа дола басараш хьаде декхарийла ба химикаш. Е цхьаькха масал доаладергда вай. Балха овсарле лакха а йолаш, 85 классах йола хIамаш тега машинаш я вай, хIаьта кхалнаьха коча духа маха хьоча хана цар тай увза а деш хобаду барзкъа. Из да, машинаш ераша дикагIа йола оборудовани арахеца еза яхилга.

Барзкъа тIахьежача форманна хозагIа, дегIа тIа дужаш хургдолаш хьадара чIоагIа уйла тIа а йохийташ, керда моделаш хьаяра творчески къахьегаш ба тха объединене конструкторашим модельерашим. ХIанз даьнна тайпа барзкъа хьадара технически прогресс хьалхатеттар эггара хьалха мода я. Из цунга хьежжа кердача товарий реклама а я. Цудухьа хозагIеи паргIатагIеи дола а тIадийхача сагага дика товш дола а барзкъаш дукхагIа хьадара уйла еш ба тха объединене конструкторашо.

Объединене конструкторашa новкъостaша Тарасова Зояс, Мгеброва Ритас, Селай Верас, Мовсесян, Анидаловас, кхычар 1965 шера хьадага а лаьца, кхалнаьхен бериий барзкъий 260 модель производствана юкъейихьай. Укх шера 6 бетта производствана юкъехьоргья 180 модель.

Арахецача продукце дикал лакхъеча тешаме аьттув боаккхаргбола гIулакх да технологи эргаьккха тоаяр. хIана аьлча технологи я барзкъа дикагIа, хозагIа, товш хулийтар. Технологи эргаьккха тоаяра 15 мероприяти производствана юкъейихьай оаха укх шера 5 бетта.

Механикаша Погребнякеи Бочарниковеи еннача предложенех юкъейоалаьй коча качамашта обработка ю приспособлени. Дукха кийчъьый тайп - тайпара приспособленеши куцала маха кхухьа лапкаши, и. кх. дI.

Продукце дикал лакхъяр духьа къовсам а лоаттабеш, юкъейоалаьй саратовски предприятей опыт —продукци кхы юха тоае ца езаш хьаяь ялларца ОТК-ага дIачуялар. Из система юкъе а йоалаь, цхьан шереи ах шереи баьча балха опыто гучадаьккхад из дикагIа а аттагIа а хилари моллагIча предприяте юкъеяхьа мегаргйолаш хилари. Сакхат доацаш продукци арахецара метод юкъейоалаялехьа продукце дикал лоха хилар бахьан долаш зенаш хилар объединенена, хIаьта хIанз ер шоллагIа шу да тхона пайда тIабоагIа а сортноста план оаха кхоачашъю а.

Цунца цхьана чIоагIа лоархIаме да мастерашкара а берригача болхлошкара а доагIар дизза хьадехар. ХIаьта цу гIулакха доккха дакъа кхоач технически тIахьожама службашка. Эггара хьалха цар Iалашде деза тIехдика мара продукци ара ца хецилга, брак хургйола деррига наькъаш дехкилга. Цар декхар — технологи кхоачашъергеи технико беча балхагеи чIоагIа хьожилга, производства культура лакха хилийтар духьа къовсам лоаттабелга. Цхьабакъди, продукце дикал лакха хургъя, нагахьа санна барзкъа тегаш волча хIара болхлочо, инженерно - технически болхлочо шоаш шоашта а вIаший а тIахьожам лоаттабелга Iалашдойя. Брак ца хилийта аттагIа да, из хьагучайоаккхачул. ХIара болхло ше баьча балха хьалхара ахь хеташ хуле — из ва продукце дикалга хьожа чIоагIагIа вола контролер.

И. ЦЫГАНКОВ,
швейни объединене керттара экономист.

МАССАНЕ А ДЕКХАР

Юртбоахам айбара, лаьтта леладара культура лакхъяра, хIаьта ялат а кхыйола а культураш хьувкъаяра йоккхий торонаш хьайийлай май бетта хиннача Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленума. ХIанз вай республике массанахьа Iомаеш я Пленума материалаш. Юртбоахама а промышленноста а болхлоша уйла тIаяхийта дувц лаьтташта шерра мелиораци яра дешаш, гучайоах пайда оценза йола торонаш.

Нохч - ГIалгIайчен районашка чакхъяьннай районни партийни организацей пленумаш. Массанахьа а дувцар цаI да: лаьтташта маашша хий далар, царех кхетамца пайда эцар.

Укх деношка цу дешашта хетаяь парте Ленински райкома пленум хилар. «КПСС ЦК майски Пленума итогехи районни партийни организаце декхарехи» яха доклад йир парте райкома секретара В. М. Медведева. Грозненски консервни объединенена чуйоагIача сомий-баьца даарий совхозеи торговле Министерствана чуйоагIача дулха-баьца даарий совхозеи хий дехкача лаьттаех лертIа пайда ца эцилга, цу лаьтташ тIа ялат, баьца дaараш, харбазаш, сомаш во хьувкъилга белгалдаьккхар цо.

Пренешка эггара хьалха къамаьл дир сомий - баьца даарий совхоза керттерча агронома нов. Бариновас. Хий дехка лаьтташ боахама ганз я, аьлар цо. Совхозе кIезига бац цу лаьтташ тIара дика хьувкъамаш чуийду баьца даараш леладераш. Цар дег тIара къоабалъю майски пленума решенеш, дика кхетаду хий дехкача лаьттаех кхетамца пайда эца безилга.

Трибуна тIа я Грозненски консервни завода комсомольски организаце секретарь нов. Перевеслова. Оаха дика кхетадеш да КПСС ЦК майски Пленуме дийца дешаш. Тхо ма дий совхозийи колхозийи продукци чакхйоаккхар, йоах цо. Цар продукци дика а дукха а хиларга хьежжа лел тха болх а. Цудухьа хIара боахаме чIоагIа уйла тIаяхийта еза продукце дикал лакхъяра.

Пленуме чIоагIа теркам тIабахийта дийцар промышленни предприятей коллективаша республике шерра мелиоративни балхаш деча лаца дезача даькъах. Заводаша, фабрикаша чIоагIде деза колхозашцареи совхозашцареи буваамаш, шефство. Кхетаде деза, йоахар пленуме, мелиораци яр алхха юртбоахама къахьегамхой хинна а ца Iеш массане а юкъара декхар долга.

Пленуме дакъа а лаьцар цига къамаьл а дир парте Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Синельникова.

ЦХЬАН УЧАСТКЕ...

Грозненски слюдяной фабрика коллективо шерра яхь йоаржаьй пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Ялх бетта план 26-ча мая кхоачашъьй фабрика болхлоша. Планах лаьрхIачул совгIа укх шера арахийца продукци 3 бIаь эзар сома маьха я. Къахьегама овсарле лакхъяра план 22,8 процент тIеххкоачашъяьй, арахецача продукцега дIабода мах 4,5 процент лохбаьб. Цун чотах укх шера пaччахьалкхенна кходаь ахча 42 эзар сом да.

— Ши-шегIа хьахулаш дац уж къахьегама толамаш, — аьлар фабрика партийни организаце секретара нов. Кожуховске. — Къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб коллектива болх укх шера. Хьалха дIадахача шерашка массехк участок яр фабрике болх беш. Укх шера царех ши участок яьй, царна мел бедал эш е цар кийчъяь продукци меллай ха аттагIа да хIанз.

Московскии Ленинградскии предприятей инициатива хьал а лаьца укх шера материалаш кхояра чIоагIа къовсам лоаттабу коллективо. Хьалха дIаяхача хана слюда кийчъеча хьакъесташ хинна хIамаш пайда а ца эцаш дIаккхувсаш хиннай. ХIанз из дIаухийт аьшк, толь яха каьхат хьадеча заводашка. Из бахьан долаш укх шера фабрика коллективо кходаь ахча ворхI эзар сом да.

Цу фабрике хьалха латташ хьайоагIа Лавренко Полина Агапуновна керте латта пхелагIча смена коллектив.

Делкъел тIехьагIа ши сахьат мара даьннадац, хIаьта а дукхагIбола болхлой смена нормаш кхоачашъяь бар. Иштта хьинаре къахьегача болхлоша июна хьалхарча ах бетта план 105 процент кхоачашъяьй.

Дика продукци арахецара къовсам лоаттабу смена болхлоша. Планах 96 процент продукци брак йоацаш хилийта езача, цар хIанз арахецача продукцех 97,2 процент продукци брак йоацаш я. ХIаьта Блохина Светлана керте латтача бригадо арахеца продукци цхьаккха брак йоацаш хул.

Къахьегама овсарле ди тIехьа лакхйолийт бригадаша, къаьст-къаьстача болхлоша шерра социалистически яхь йоаржаяро. ХIара дийнахьа, декадах итогаш ю яхье яьпача бригадаша даьхача толамий. Хьалхара моттиг яьккхача бригадана карара-кара тела цIе вымпел лу, хIаьта бригадира 20 сом преми хьожаю, шоллагIа моттиг яьккхачарна Сийлен грамоташ лу.

Тха смене ГагановгIар а ба, — аьлар мастера Лавренко Полинас. Хьалха латташ яр Коваленко Мария керте латта бригада, хIаьта тха смене болх бечарех цхьа бригада яр даим тIехьаюсаш, — дувц цо. Цу бригадаца болх бе раьза хилар Коваленко. Цу хана денз ши бутт баьннаб. ХIанз Коваленко керте латтача коллективо план кхоачашъю.

Б. КОСТОЕВ.

ОЧЕРК

ИВАН БОРОДАЦКИЙ

МЕХКДАЬТТА ВЫШКАША цхаралдаьккхача санна даьд вай республика лаьтта. ХIаьта царех хIараяр, саг а санна, ший биографи йолаш я. Яь ди — юххьанца даьнна мехкдаьтта. Енна ди — юххебиса мехкдаьтта тIадам хьалбаккхар! ХIаьта цу деношка юкъе — массе тайпарча белгалонашца яьрдача санна йолча скважина вахара оагIонаш.

Цхьабакъда, скважинай кхелаш — уж наьха кхелаш я. МугIарчегI ягIача вышкашта юккъе гIолла вайна хьабIарахьеж къаьнарча канатно-ударни хьисапе скважинаш йоахаш хинна къаьнара кIайенна можамаш йолаш бола мастераш; тIехьагIорча ноахалах бола бурув деттараш ираз дарех хиннаб: царна ротор яйзай, турбобур дайзад: хIаьта эггара къоагIа бараш—йиъ километр кIоарга бурув тохара декхар тIадежараш, белгтала аьлча, вай грозненски мехкдаьтта доаллача моттига летопись юххьанца денз дIайолае йийзараш.

Цхьабакъда, пенсе тIа баханза болча мастерашта юкъе хIанз а корабоагIа юххьанцарча — Грозненски мехкдаьтта промышленноста Ленина орден еннача хьалхарча пятилеткера бурув тохара сийлахьча гIулакхий эстафета хьанийца а из 1966 шера чу — тIеххьарча кердача, республика байракха тIа Ленина орден — Даьхено вайна денна шоллагIа совгIат сийрдадаьннача пятилетка чу кхоачаяь а бараш.

30-гIа шераш доладеннача юххье МалгIабике эггара хьалхара скважинаш йоахаш хиннача мастера Иван Ивановичи Негоднева мехка эггара сихагIа бурув техар — бетта станока 1157 метр. Буровой болхло а хIаьта цул тIехьагIа бурильщика помощник а волаш болх беш вар цига гIийло лакхарча дегIара зIамига саг Бородацкий Ваня. Геттара зIамига а волаш — цу хана цхьаннена а вовзаш вацар из. Цхьабакъда, уйла-м мастер хила яр цун. Берригача мехка бовзаш бола Негоднев, Тулуш, Рябов, кхыбараш санна гIорваьнна ца хуле а, ший бригада а йолаш, ший кхетамца болх а беш мастер хулга дар цунна дагадаьллар. Цхьабакъда, нагахьа санна цу хана цунга «хьо мастер хинна а Iергвац, йиъи ахи километр кIоарга бурув тохаргда Iа» шийга аьлча, из вIалла тешарг а вацар.

ХIаьта хIанз сона хьалххашка вагIа из — тоъал ха яха саг, — тамашъе хIама доацачох дувц цо, кIоаргача скважинех.

Юххьанцарчоа — МалгIабике эггара хьалха яьхача скважинех йолча цхьаннеиеи, хIанзарчоа цун коммунистически къахьегама бригадо болх беш йолчоаи юкъе енна ха — ткъаь итт шу.

ХIаьта цу ткъаь итт шерах йоахк тохкама бурув детташ скважинаш яхарца дувзаденна сахьувзадеши дог гIоздувлаши цо мел яьха ханаш. Кхело из чу ца кхоссаш моттиг мича йисай! МалгIабике хиннав — 1940 шерага кхачалца. Цул тIехьагIа бе герз а делла фашистски захватчикашца тIом баьб. Дай-мехка тIом чакхбаьнначул тIехьагIа тохкама бурув деттача болх баьб — Ачалкхеи Ботакъий-Юртеи скважинаш йоахача.

Шовзткъе кхойтталагIча шера юха а Карабулакски довкъашка нийслу из. Укхаза цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш вIаштIеххьа-тIехьа дIателар цо скважинаш цу хана керда хьахулаш лаьттача, кхыметтел цIи а тилланза хиннача промыслага. Цул тIехьагIа цхьа шу дaьннача хана бурув тоха волавелар из гIоръяьнна хинна 16-гIа скважина йоаккхаш. Iалаьмате чоалханерча хьалашка йоахаш яр скважинаш юкъ-юкъе бурув оагIора а ухаш, даим чуюаш лоабата раствор а йолаш... Цхьабакъда, Карабулаке эггара хьалха коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллача бригадо, ший ханнахьа из проектни кIоаргалга а кхоачаяь, тохкамбеш йолча цу участка исторе чухь эггара хьалха хьадийлад тIерча мела тIоанаш.

Цунна тIеххьа бригада яьккхача 15-ча скважино хьахьекхар, Карабулака района лакхера мел мехкдаьттана йIаьхий хилар. ХIаьта геологий уйла кIоаргагIча тIоанашта дIакхача гIерташ яр. Цкъа остаца царна тIакхоачалой а хьежабар уж. Бакъда, цкъарча юхьига аьттув баланзар.

Цу тайпара — № 39-гIа йола скважина йоаккхилга тIадиллар Иван Михайлович Бородацкена. ХIаьта Даьхено шийна тIадиллача цу гIулакхах бригада тIехдика лоархIа а йир. ХIанзчул хьалхагIа цIаккха а оста Iочукхачанза йолча кIалхарча мелара урагIдоладелар мехкдаьтта.

ДIАЙОЛАЛУШ ЯР «кIалхарча мела бурув детта эзама». Боарам боацаш чIоагIа айелар 98-ча буровойра Бородацкий Ивана бригада къахьегама овсарле. Цу хана кIалхарча мела эггара сихагIа бурув техар цо. Цхьабакъда, вокх — юрски тIоанаш хьаделла лаьрхIача 122-ча скважине керттера хьокхам лоархаIш яцар сухал. Цу ханнапца ца яьккха тайпа кIоарга — йиъ километри ах километри — скважина а яьккха, юрски тIоанашта тIаккхача везаш дар гIулакх.

Из задани а ийца дIабахар Иван Михайловичи цун новкъостийи. Юрски рубежах уж чакхбаьлар. Тохкама бурув тохаш Карабулаке эггара кIоаргагIа йола скважина яьккхар бригадо.

Семилетка тIеххьарча шера август бетта дар из, хIаьта цул тIехьагIа нийсса бутт боаллашехьа а нулевка — Серноводск-12 яьккхар цо. Цул дукха хьалхагIа доацаш мастера Терлецке ший новкъостащца керда оагIув язйир тохкама кIоарга бурув деттача Карабулакски контора историена юкъе, «Серноводск» яхача участке тIерча мела юкъера тIоанаш хьа а дийла. Цун выводаш бакъъелга дар Бородацке де дезаш хиннар.

Хьалхарча денношке а денз геттара сиха тохаш дар бурув. ХIаьта парте XXIII-гIа съезд хьаелла ди тIакхоачача хана графикал кхо бутт хьалхаяьннаяр бригада. Коллектива опыт кхы а йIаьхегIа хилар.

Опыт дIаэца моллагIа саг буровой йолча венача хана Иван Михайловича гIад а вахе дIалу царна из, дуккха хIамаш хьалхадоах. «Кхы кхабилга чу а елла дIаоттае-м мича еза ер опыт», — оал цо вела а къеже.

ХIаьта цун йIаьхийча опытаца Iалаьмате дукха я хьалхара пятилетка йолча хана денз вIашагIтеха, мукх ца дуаш дола ший тайпара герз а хинна дIаэтта йола, къахьегама овсарле лакхъяра массе тайпа приемаш, цул тIехьагIарча шерашка Iоаяь а кердача пятилетке шерра пайда эцаш а йола приемаш.

ГIулакх миштад аьлча, керда, хьалхалатташ мел дар хьаллацара тIера ва Бородацкий. Эггара хьалха зIамига габарит йола скважинаш яьхар цун бригада яр: из метод геттара дика я хIанз—металла кходар духьа москвичашеи ленинградцашеи дIайолаяь социалистически яхь йоаржаеча хана. Эггара хьалха цо юкъедоаладаьд дуа ца лу тайпа оста — грозненскии карабулакскии специалистий творчески къахьегамах даьнна беркат. Эггара хьалха из йолаелар лоабата раствор сихагIа кийчъяра новкъостал деш йолча ший тайпарча гидромониторах пайда эца.

ХIанз Бородацке болх беш йолча буровой гIол шо. ТIагIоллара бIарг лекхача кхоачамба творчески инициатива духъювла хьасташ укхаза цIаккха а лакъаш доацилга хара. Массаза а производство эргайоахаш тоае гIерташ ва Бородацкий. Укх тайпара нийслуш а хул моттигаш: заводера инструмент йоагIа, цхьанахьа оттае лаьрхIа, уйлаяь вIаштIехьъяьккха я цун конструкци. Бородацке ший буровойна мегаргйолаш йий хьожаш зув инструмент. Масала, Булавко Николайца цхьана Бородацке, уйла тIасецар, цагахьа санна порода хьалйоахаш йолча массазарча коронкана тIера герга кернорватель хьаяьккхача арайоаккхаш йола порода кIезиг ца яларал совнагIа, кхы а дукхагIа хургхилара.

Тохкам бир 122-ча буровойна. ХIаьта результат геттара дика а хилар — порода бIаь процент арайоагIаш!

ХIаьта хьалхагIа мел ха йоайора шозлагIа из хьалйоаккхаш! ХIанзчул тIехьагIа из хургдац.

Иван Михайловича хьалагаух: цу рационализацена уйла тIаяхар цар бригаде хана чIоагIа мах беш хилар бахьан долаш. Болх ца беш сайца латтилгга цIендаь юкъера дIадоаккхаргдолча уйланца хьалкхебу мастеро ший болхлой. Iуйрийна буровой балха хьа а вена инструмент Iочуяхийтареи хьалъяккхареи болх смено мишта баьб бокъонца нийса прибора перос дIаядаь йола диаграмма хьабе а елле, бурильщикага оал:

— Ха йоаю оаш.

Цул тIехьагIа, болх баь яьнна смена хьагул а йийя, зIамига блокнотилг хьаллоаккх кисара:

— Селхан газета тIара цхьа дика цифраш хьаязъяьй аз вайна. Гой... цхьан балха дийнахьа 200 эзар тонн прокат хьаю мехка, 100 трактор арахец, цхьа миллиони ах миллиони пар кога гIирс хьабу.

— Мехкдаьтта мел доаккх тIаккха? — кхы сатоха а ца деле, эккхийте оал цхьанне:

— Из тайпа цифр а йолаш я — 700 эзар тонн! Иззал мехкдаьтта дIалу мехка цхьан балха дийнахьа. Дукха да аьнна хетий шоана? Дувца хабар а доацаш дукха да. Цхьабакъда, из кхы а дукхагIа доахаргдар, нагахьа санна буровойша сайца латташ ха ца йоайоре.

Цу хьехамо бурувдеттарий дегаш ураоттаду. Духхьалара бувзам, бакъдар аьлча, укхаза ца оттабубала а тарлу. Цхьабакъда, наха болх лаьрххIа бу, вахта фийла лелаю.

ЦКЪА ЦХЬАН бийсанна 92-ча скважине Iалаьмате сагота минуташ яьхар бурувдеттача Баранов Георге смено. Цкъаьнахьа Iочуяа йолаелар лоабата раствор, дIаккха оарцагIа а даьнна болх дIаболабаьчул тIехьагIа, манометра тIаьск сихха урагIделар — 160 атмосферага кхоачаш айелар давлени. ХIанз-хIанз кIеж ара ма хьедий аьнна хеташ дар гIулакх! Минуташ мара яцар, секундаш мара ца хила а мегар, из болх лертIа баккхара йисараш! Бурувдеттачо еннача командах ерригa электроэнерги дIайоайир. Баьдеча гIолла берригаш а штурвала тIабийрзар. ДIакъайлар лакхера привентер, цул тIехьагIа — лохера яр а. Хьалъара хьедар кхерам болаш хинна кIеж соцайир.

Бородацке аьн-аьннар дора смено.

Скважина йоаккхача хана тешшаме толам боаккхаргхиларах дош дала йиш яц аьнна хеташ йола уйла хул бурувдеттарий. КъайлагIа доахкача Iалама низаша, дага доацаш меттахьа а хьайна, авари е тарлу аьле оал.

БIарг сийрда боал Иван Михайловича:

— Iалама низаш оаш мукъалуте-м, — йоах цо, — цхьа метр кIоарга а тохалургдац шуга бурув. Со дог тийша ва авареш хулга бурувдеттарий говзал хIанз а кхоачамболаш лакхъенна ца хиларах, Iалама нивех лоархIадергдац яхаш йола из тайпа уйла дег чу лоаттаяр бахьан долаш хиларах. Нагахьа санна смено цхьан бартаца, уйла тIайохийташ, из гIулакх бехктокхаме хеташ болх бойя—цIаккха а хургьяц авари.

Бурувдеттача Антоновца нийсленна хинна гIулакх дагадох цунна. Ниаткъа мара хо ца луш цхьанахьара турба ийккха хилар гучалаьннад цунна.

— Цо из теркал а ца еш йита хиннаяларе, — йоахар мастера, — хьаштдоацар хила мегар. Инструмент телхача, сеца латташ дукха ха яккха езаш ма хулий, цкъаза скважина геттара дIакъовла езаш хилча а мег.

Балха тIарча ший новкъостащца цхьана сеца латташ йоаю ханаш лоацъергйола наькъаш лохаш ва мастер.

Иштта къахьегаш я дукха ха йоаццаш Ленина орден еннача мастера Бородацкий Ивана бригада.

— Серноводск-12 яха скважина йисте а яьккха дIаеннай оаха, — йоах мастера. — цун разреза тIа яь белгало — бурувтохача балхаш йистедала дезаш йола ха 29-гIа август хиннаяле а. ХIанз кердаяр йоаккхаш да тхо. Шеко яц, из а оаха ханал хьалха йистейоаккхаргхиларах.

ХIаьта къаьнарча ветерана-бурувдеттачо бIубенна аьннача цу дешаех ца теша бокъо яц, хIана аьлча Бородацке аьнна дош кхоачаш ца хулаш диса моттиг яц.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Паччахьалкхен торговлии общественни кхача кийчбелгеи дегIадоаладара ворхI шера плана заданеш кхоачашъеча толамаш дахарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1966 шера 13-ча июнерча Указаца СССР орденаши медалаши еннай мехка паччахьалкхен торговле дикагIа белгалбаьннача болхлой йоккхача группана. Цу даькъе Нохч-ГIалгIай АССР-а гIолла:

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Азарова Раиса Акимовнайна—Грозненски универмага продавщицана.

Реутова Варвара Гавриловнайна — столовей, ресторанийи, кафей Грозненски треста № 2 йолча кафе производства заведующецна.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Башманова Любовь Ивановнайна — Росторгодежда база заведующецна.

Губанова Наталья Ивановнайна — Гудермеса торга № 13 йолча тика заведующецна.

Калагов Григорий Владимировича — КПСС обкома отдела заведующецна.

Льянова Махьмада Лизайна — Грозненски горпищеторга № 3 йолча тика продавщицана.

Мирчев Федор Васильевича — хьалхагIа Грозненски универмага директора заместитель хинначоа.

Саракаева Iаьлий Iайшета — Грозненски горпромторга № 8 йолча тика йоккхагIча продавщицана.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Аваянц Анна Гурьевнайна — Грозненски горпромторга йоккхагIа йолча товароведа.

Бабанова Тамара Семеновнайна — столовей, ресторанийи, кафей Грозненски треста «Кавказ» яхача ресторана официантканa.

Бочков Василий Васильевича — Ростекстильторга база склада заведующецна.

Дорошенко Тамара Сергеевнайна — Грозненски горпищеторга № 106 йолча тика отдела заведующецна.

Корниенко Мария Николаевнайна — Росмясорыбторга хладокомбината болхлочоа.

Овсюкова Раиса Ивановнайна—Гудермеса станце ресторана повара.

Филиппова Екатерина Ивановнайна — Грозненски универмага йоккхагIа йолча товароведа.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Бабич Евдокия Даниловнайна — Грозненски горпищеторга № 2 йолча тика йоккхагIа йолча бухгалтера.

Жукова Пелагея Денисовнайна — столовей, ресторанийи, кафей Грозненски треста № 23 йолча столове буфетчицана.

Исаева Iаьлий Зайнапа — Грозненски горплодоовощторга № 6 йолча тика йоккхагIа йолча продавщицана.

Карсаева Iаьлабика Зулайна — столовей, ресторанийи, кафей Грозненски треста № 19 йолча столове болхлочоа.

Лобова Нина Николаевнайна — Грозненски горпромторга № 30 йолча тика йоккхагIа йолча продавщицана.

Османова Байсагире Зинаидайна—мелкорознични торгови база № 87 йолча ларека продавщицана.

Походько Александра Ивановнайна — Грозненски горпромторга № 20 йолча тика продавщицана.

КОЛХОЗИ БАНКИ

ПАРТЕ Центральни Комитетон Советски правительствас халданза йоакхо ю колхозий экономика дегӀайоалалра. Из йоакхо къаьстта дика бӀаргачуш я СССР Паччахьалкхен банкага гӀолла дукха ханаш ехкаш а кӀезига ханаш ехкаш а колхозашта юхалург ахча телаш хиларах.

Цудухьа геттара дукха гӀулакхаш да колхозаш Ӏалашъярца дувзаденна деррига дешаш лерттӀа а сиха а къестаделга Паччахьалкхен банка болхлоех тийша долаш. Бакъда, колхозаш даккха хӀама доацаш дика кредитно-расчетни хьакъехьа Ӏалашъеча банко а колхозашкара хьадеханза далац оттаяь ерригa бокъонаш лерттӀа кхоачашъелга.

Паччахьалкхбанкера карра дӀанийца ахча цу дийнахье а колхоза касса книжка тӀа дӀаяздайза даргдоацаш да. Дукхача ханна а кӀезигача ханна а лаьрхӀа колхозаша юхалург ийду ахчаш духхьала уж хьожадаьча гӀулакхашка а пайданахча тайпара а дӀаахийтанза даргдац. Банкагара юхалург ийдеча ахчах частни нахагара, базар тӀара машинашта запасной оатхалаш а кхыйола материалаш а ийе, хӀаьта иштта маьхаш деча организацешкара карра ахчаш а телаш товараш ийде а бокъо дац колхозашта. Учет лер тӀа йоацаши тӀехьаювлийташи делаяр банко могийташ дац.

Хала хете а цхьайолча колхозаша хӀанз а тӀехьа кхоачашъяц ерригаш йола уж вӀалла а чоалхане йоаца бокъонаш.

Нагахьа санна колхоз лерттӀа болх беш, производственни планаш кхоачашъеш, эшаш йола дика продукци телаш яле, цу тайпарча колхоза льготай бокъонаш дукхагӀа лу, цунцара кредитни бувзамаш экономически законийларда тӀа, ка маьхала а ювлаш, дегӀаух. Цу тӀа а боккха теркам тӀаухийт ахчани кредитен роль дӀахо а чӀоагӀъяра. Из кхетош а да, хӀана аьлча банк экономически органий системана юкъе лоархӀаме ра моттиг дӀалоацаш я.

Укх тӀеххьарча хана Паччахьалкхбанко дукха а керда гӀулакхаш чакхдаьхад колхозашта юхалург ахча телара новкъостал шердара. ХӀаьта а дицдалийта йиш яц колхозашка кӀезига-дукха шоай оборотни средстваш хилийтар вӀаштӀехьдоаккхилга а. Уж а банкагара юхалург ийду ахчаш а хиларо дизза Ӏалащдергдар боахам лелабара эша ахча кхоачамболлаш хулийтилга. Из къаьстта а дизза даргдоацаш да, нагахьа санна колхозаш кийч ме лу уж производствага ухийта ахча духхьала банкагара юхалург шоаш ийдарга яргхилар теркалдича.

КПСС ЦК мартовски Пленуме белгалдаьха а КПСС XXIII съезда Директиваш тӀа белгалдаь а да, боахам нийса лелабе йиш яц дика вӀаштӀехьбаьккха экономически болхи нийсса лелаю боахама расчети ца хилча, аьнна.

ХӀаьта Сунженски, Наурски, Гудермесски районашкарча дукхача колхозий керттерча лостама цо къоастам ба а баьб. Цу колхозаша дика вӀаштӀехьбаьккхаб экономически болх, цудухьа банкаца дика кредитни гӀулакхаш доагӀаш а я уж.

ЦХЬАЦЦАЙОЛЧА колхозашка хӀанз а дӀадаланза да финансови дисциплина, Паччахьалкхен банка кредитни бокъонаш лелаяра юкъера кхачамбоацараш а уж телхаелга а. Иштта, нагахьа санна бӀарччача республике гӀолла лаьрхӀача колхозашка 1966 шера 1 квартале боахама юкъарчеи административно - доалдареи гӀулакхашка дахачоах дерригача хьахиннача ахчан пайдаех 4,7 процент хиннадале, тӀаккха Советски района колхозашка 27 процент, Ножай-Юрта района колхозашка 16 процент дӀалаьцад цо.

Цхьанцайолча колхозашка производствага ухийта рузкъаш Ӏалаьмате доккхийча боарамашка кхаьчад. Ножай-Юрта района Ленина цӀерахча колхозе 1 квартале хьахиннача пайдаех 280 процент хиннад царех, Шаьла района Куйбышева цӀерахча колхозе — 180 процент.

Нагахьа санна бӀарчча хьанийцача республике гӀолла 1966 шера 1 квартале дебиторски декхар 291 эзар сома кӀезигденадале, тӀаккха Шелковской, Ведана, Шаьла, Грозненски районий колхозашка из кхы тӀа а дегӀаденад. Шаьла района XX партсъезда цӀерахча колхозе дебиторски декхар 14,1 эзар сома дегӀаленад, Ведана района Орджоникидзе цӀерахча колхозе — 9,6 эзар сома, цу района XXII партсъезда цӀерахча колхозе — 7,8 эзар сома.

Ведана района колхозашка нийслу базар тӀара а магазинашкара каррарча ахчах а товараш ийделга. Иштта, XXII партсъезда цӀерахча колхозо каррарча ахчах тух йиду, карра ахча а ца телаш, расчеташ яра наькъаца райпо магазинера па а ийдеш. Карл Маркса цӀерахчеи Орджоникидзе цӀерахчеи колхозаша шоаш электроэнергех пайда ийбарах тела деза ахча карра дӀател сельэнергона.

Сенца дашха йиш я цу колхозий кулгалхошеи бухгалтерашеи цу тайпара дола гӀулакхаш леладеш хилар?

Из дашха йиш яц цар боахамашка экономически болх во вӀаштӀехьбаьккха хиларцеи царна лерттӀа тӀахьожам лоаттабеш ца хиларцеи мара. Цудухьа хӀанз юрта боахама, финорганий. Паччахьалкхбанка болхлой теркам цӀаккха а ца хиннача тайпара чӀоагӀа тӀаберзабе боагӀа колхозашкара экономически болх тоабара де дезача гӀулакхий деша.

Колхозашка дика вӀаштӀехьбаьккхача экономически балхах хьахиннараша хьахьувкхаш махиллара, керттера теркам тӀаберзабе беза боахама чура расчет караерзаяра, колхозни производства дерригача доакъой рентабельность лакхъяра, специализаце, хьегача къих мах телара система толашагӀа хулийташ тоаяра (цу даькъе укх шера 1 июлера денз хьийгача къих тела мах ахчанца телилга юкъедахьар а тӀехьа), боахам чӀоагӀа кхом беш лелабара дешашта.

Экономически болх вӀаштӀехьбаккхара колхозашта доккха новкъостал ду экономически советаша. Цар экономически болх цхьан лерагӀа вӀаштӀехьбоах, опыт юкъа а ерзаю, Ӏоа а ю. Цар колхозашта дича бакъахьа дола гӀулакхаш, вӀаштӀехьа а доахаш, хьалхадоах.

А. БУХТИЯРОВ,
Паччахьалкхбанка Нохч-ГӀалгӀай республикански контора воккхагӀвола экономист.

Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» яхача совхоза хьажкӀаш кхееча звеньяй звеньевойш Матаев Берсеи Захаев Лечии шоайла яхье баьннаб. Агротехнически хьалашкеи ханнахьеи гӀулакх даьл цар хьажкӀаш дӀайийнача лаьтта. Цудухьа шинна звено участкашка хьатӀаьнна растенеш бӀарг хьоасташ я. ХӀара гектара тӀара 60 центнер хьажкӀа яккха лерхӀ цар хӀаране.

Каст-каста вӀаши хьоашалгӀа ухаш дагардар дувцаш опыт дӀахьа луш лакха хьувкъам кхебу цар.

Сурта тӀа: комсомольско-гирхой звено звеньевой (аьрдехьара) Б. Матаев шийца яхье ваьннача Л. Захаева участкашкарча хьажкӀашка хьожаш ва.

Д. Василийне сурт.

Шибаз котама кӀоригашта пайдане да

СТИМУЛЯТОРИЙ новкъосталца хьайбаи коа тӀарча оалхазарийи продуктивность лакхъю, керттерча даькъе, доакъарех пайда дикагӀа эцареи зоологически процессай бувзам тоабареи чотах а организма керттерча органашеи системашеи бу болх тоабара чотах а.

Оаха, халкъа опыти теоретически тхоашта гучадаьннараши теркал а деш, котама кӀоригаш сихагӀа яхараи уж ца йовтараи йолча стимулятора хьисапе доакъарех цӀе шибаз а тохаш тохкам баьб юххьанца лабораторни хьалашкеи цул тӀехьагӀа шеррача производственни хьалашкеи.

КӀоригаша дегӀ даран уж ца ялийтараи шибазах мел пайда боал хар духьа дизза вӀаштта опыташ яьй Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхозеи Сунженски района XIX-ча партсъезда цӀерахча колхозеи 25 эзар кӀориг юкъе а лоацаш.

Цу гӀулакха хӀара опыт массаза ю хьаеш хиннача кӀоргий опытнии контрольнии группаш: дерригача хьокхамашка диллача цхьатарра йола кӀоригаш хьа а къестаеш, уж шин группана екъар. Цхьатарра лелаеча, кхоабача, гӀулакх деча хьалашка лоаттаяьй опытни контрольни кӀоригаш. Башхало малагӀа яр аьлча, опытни группашкарча кӀоригашта телача доакъарех цӀеча шибаза хин-щелоча настой еттар контрольни кӀоригашта лучох из тохацар. Белгалдаккха дезаш да, кӀоригашта телача доакъарех шибаз тоха вӀалла хала ца хилари совнагӀа мах бахийта безаш ца хилари. Из болх дика кхоачашбергба оалхазараш леладеча боахамерча моллагӀча а болхлочо.

Доакъарех шибаз тохара болх укх тайпара баьб: аьтача шибаза настой кийчъю (шибаза цхьа дакъеи 0,5 процентни йолча едки натре 9 дакъеи а техе). Уж вӀашагӀтеха лоаттадеш 1 сахьат даьнначул тӀехьагӀа шибаза настой дӀатоха мара ца езаш кийча хул.

Комбикорм йошаю 1:100 хий а 1:50 обрат а тохаш кийчъяьча шибаза балха раствораца.

Цу тайпара, комбикормах тохача хица 1:1000 дошадаь шибази 1:500 обрати хул.

ДӀахо шибаз теха хий е обрат комбикормах а ялата кхыча доакъарех а эде мегаргда массазарча методаца. Из аттеи экономически пайданеи йола, кӀоригаш унахцӀена хулийта стимулятор геттара эффективни хилар гучадаьннад.

Масала, Грозненски района № 3 йолча сомийбаьца даарий совхозе 1965 шера бӀаьстан юххье производственни опыт йир кӀоригашта цар сихха дегӀ дахьача хана. Опыт еча хана хьакъоастайир 52 ди даьнна, «Нью-Гимпшир» яхача фух йола 5460 кӀориг. Цу кӀоригех ши группа йир — цаӀ контрольнии вож опытнии. 42 ди даьккхар опыт еш. Цу юкъа опытни групперча хӀара кӀорига тӀаккхийтта дозал денней бийсаннеи юкъера лаьрхӀача 10,5 грамм яр, контрольни групперчарна — 8 грамм, хӀаьта опыт чакхйоалача ханна эзача шибаз техача доакъарца кхаьбача кӀоригий дозал 16,6 процент доккхагӀа дар, из ца тохаш кхаьбача кӀоригийчул.

Цу боахаме цӀаьхха а йир опыт «Корниш» яхача фух йолча кӀоригашта, цхьабакъда, хӀанз ещ ахкан хьалашка (июнь—август бетташка) йир из.

Цу гӀулакха хьакъоастайир цхьа дии бийсеи мара даланза йола 8160 кӀориг, юкъера лаьрхӀача цхьан кӀорига дозал 36 грамм а долаш. Цу кӀоригех ши группа йир нийсса ах-ах йолаш йийкъа а йийкъа. Опытни кӀоригий рационех етта йолайир шибазах яьккха хин-щелочи настой, цар ялх дии ялх бийсеи яьлча дена. 90 ди даьккхар из опыт еш. Опыт еча хана хӀара денна учет йора группашка яйнача кӀоригий, юхейисараш бокъонца клинически малагӀча хьала тӀа я хьежар.

ОПЫТ чакхйоалача ханна гучадаьлар опыт еча групперча кӀоригашта 9 процент дукхагӀа дулх тӀакхийтта хилар. КӀоригаш кхеяра чӀоагӀа лоархӀаме да уж ца ялийтар. Опыт еча юкъагӀа йовш дӀакъаьстар контрольни группацара 15 процент, хӀаьта опытничунцара — 7 процент. Коа тӀарча оалхазарий унахцӀено чӀоагӀъю шибазо. Из бакъду 75 ди даьннача хана дегӀа ца йоагӀаш йола кӀоригаш брак йича гучадаьннача — контрольни групперчарех дегӀа ца йоагӀаш йисараш 986 кӀориг хилар, е опытничарца нийсйича шозза дукхагӀа.

КӀоригашта гӀулакх деш болча болхлоша теркалдаьд, шибаз теха доакъараш цар дикагӀа дуаш хилар. Доакъараш дукхалга-кӀезигалга диллача цхьатарра долаш тийннад опытнии контрольнии кӀоригашта. КӀома шибаз а тохаш тийннача доакъарашка дӀадахар дукха а дикагӀа юха меттаотташ хилар гучадаьлар хӀара опытах, уж хьалкхееш царна дозал тӀаккхетарцен уж ца леш йисарцеи.

Ховш да, доакъарашцара витаминий дефицит къаьстта а цу хана дукхагӀа хулаш хилар. Доакъарех цӀе шибаз тохаро йиш хулийт витаминашкара дефицит цхьадолча даькъе совъяккха. ЦӀеча шибазо дегӀа дукхагӀа эшаш йола витаминаш совъяьха ца Ӏеш, новкъостал ду доакъараш керо дикагӀа ахьараи дегӀах латараи.

Ховш да, коа тӀара оалхазараш дегӀадоагӀачеи тоалучеи, хана царна бедараш дика тӀаялар оалхазараш лерттӀа дегӀадоагӀаш хилар хьахьоккхача факторех цаӀ хилар.

ТХА опыташка гучадаьлар, дуача доакъарех шибаз а детташ кхоабача оалхазарашта бедараш дикагӀа тӀайоалаш хилар, контрольни групперча кӀоригийчарел шаьрагӀа, къегаш цар бедараш хилар. Рационех шибаз деттар экономически чӀоагӀа пайдача да. 2 соми 10 кепиги килограммах доаккхаш дола шибаз цхьа тонн доакъарех 0,5 килограммал тӀех тоха дезац.

Нагахьа санна шибаз боахама чухь хьалкхедеш хилча, цунга бода мах дуккха а лохагӀа хургба.

Цу тайппара, тха хьахиннача результаташа дог тешадеш хьахьокх, кӀоригий рационашта юкъе цӀе шибаз ахийтача, цо уж дикагӀа ондайоалийташи унахцӀена хулийташи хилар.

ЦӀе шибаз кийчдеш атта, дарегӀа, кӀеззига мара тоха ца дезаш а пайда боккха луш а хиларо йиш хулийт из препорат производствана юкъеяхьа могае.

М. САГОВ,
Нохч-ГӀалгӀай республикански ветеринарни Ӏилма-тохкама станце зоогигиена отдела заведующи.

Доазол дехьара

ОАР: ФЕОДАЛИЗМАХ ЮХЕДИСАРАШ ДӀАДОАХАШ ЛАТТ

Долла хӀама а Камшиш яхача йоккха йоацача египетски юртилгигара дӀадоладелар. Юххьанца моттигерча феодалашеи доккхийча лаьттай даьшеи массе оагӀорахьара новкъарле йора лаьттан реформа чакхяккхара Ӏаьдалаша яь решенеш кхоачашъяра. Юххера а, шантажахи кхерам тӀатессарахи хӀама хургдоацилга шоашта хайнначул тӀехьагӀа, гуччахьа зуламаш леладе баьлар реакционераш. Цкъа май бетта юххье цхьан бийсанна герз даьлар. Вийна хиннавар Салах Хусейн, Арабски социалистически союза моттигерча комитета активистех цаӀ...

Цу событеша юхь дӀа а йолаяь ОАР-а шерра яьржар феодалашца, доккхийча лаьттай даьшца къовсам лоаттабара кампани. ГӀулакх мишта дар аьлча, цхьан дезала бӀаь федданал (цхьа феддан 0,42 гектара нийсса я) дукхагӀа лаьтта леладе йиш йоацаш лаьттанна реформа яь закон доллашехьа а, дукххача лаьттай даьша, массе тайпара хӀилла а хьовзаяь, шоай лаьтташ шоашка дутилга вӀаштӀехьдаьккхар. Цар харц кахьаташ а доахаш, гаьнарча гаргарча нахага, оттабаьча нахага, кхыметтел кхыча мехкашкарча нахага а «дуаххар» шоай лаьтташ. Из а чакхдаргдоацилга гуш хиннача цар городе чуоза йолайир шоай капитал, цига цунах цхьан меттера доалахье а еш. Дукххача феодалаша, провинце шоаш баххашехьа а, Каиререи Александриереи шоай доалахьа цӀенош а нийца, царга гӀолла доккхий пайдаш дора. Йоккхийча доалахьений дай, правительства чакхйоахача прогрессивни мероприятешта духьала йолча реакце чӀоагӀале а хинна дӀаэттар Египет.

ХӀанз из гӀулакх хоаддадаь дӀадаккха лаьрхӀад. Шерлуш латтача эксплуататорски элементашта духьаларча къовсамо лоархӀамера моттиг лоац хӀанз мехка чухьарча политически вахаре. Из белгалбоал зуламерча феодальни низий овлаш йиххе гӀолла тедаш йола керда этап дӀайолаяларца. ОАР-а хьалхара вице-президент, маршал Амер, председатель а волаш правительства къаьстта вӀашагӀъеллай «Феодализмах юхедисараш дӀадахара Комитет». Цу комитета заседанешка хьежаб юрташкара феодальни гӀулакхаш малдара наькъашка, феодализмах юхедисарашца лоаттабеча къовсама формаши методаши Ӏомаяьй. Анализ яьй юртбоахама политика чакхйоахача хана дуьлийтача, городашкарчеи юрташкарчеи бӀаьхийча наьха аьттув боахаш хиннача гӀалоташта. Белгалдоалаш гӀулакх да, комитета балха юкъе дакъа лоацаш губернаторствай вихалаш, Арабски социалистически союза активисташ, общественни деятелаш хилар.

Практически гӀулакхаш чакхдаьхад. Мехка массанахьа а секвестр оттаяьй наьха къахьегама эксплуатаци ярах хьатӀаенача доходех вӀашагӀтехача частни доалахьенна. Юрта боахамеи ирригацеи гӀулакхашта премьер-министра заместитель волча Абу Нура дукха ха йоацаш аьлар, доккхий лаьтташ шоай доалахьа доллашехьа а, кхыбараш вахара тоъал средстваш йоацаш бутарашта, лаьттан реформах дола закон чакхдаккхара духьалбуваларашта духьалберзабаь ба юртара къовсам.

Доккхийча лаьттай даьша хьалхагӀа яь хинна контракташ дӀайоахаш я. Миччабесса яздаь а лаьтташ оттабаьча наха дӀатӀаяздар а феодализмах юхедисараш дӀадахара Комитета установкашта кхыча тайпара тӀеравалар лаьттан реформах дола закон толхадаьрг лоархӀ.

Абу Нура белгалдаьккхар, феодализмах юхедисараш юртара дӀадоахаш дола гӀулакхаш чакхдахар бахьан долаш эзараш федданаш лаьтта сов чехка дӀадекъ феллахашта.

Феодализмаца, шоай доалахьа дукха лаьтташ долаш барашца къовсам лоаттабара ОАР правительства дӀайолаяь кампани республике бахача наха могаеш а хьаллоацаш а я.

А. ЕГОРИН,
АПН собкор.

г. Каир, июнь. (Телефонаца).

МЕТТАЛЛУРГИЧЕСКИ КОМБИНАТ

ХЬАЛЪЯЬ йоалаш латт Восточнословацки металлургически комбинат. Цун цехаша хьалхара продукци арахийцай.

Комбината директора инженера П. Книжка дийцар сона комбинат хьал мишта ю а кадраш мишта кийчъю а.

— Эггара дикагӀа йола оборудовани латт комбината цехашка. Укхаза я тӀеххьарча моделех йола конвертораш, прокатни станаш, кхыйола чоалхане агрегаташ.

Гонахьа дӀа-юха хьежача шоана гургья Советски Союза а кхыча мехкий а цӀи хезача металлургически заводашкара оборудовани. Цул совгӀа тхона оборудовани ухийт японцаша, австрийцаша, бельгийцаша. Цхьабакъда, дукхагӀа йола оборудовани тхона лоаттаер Советий Мохк ба, цо новкъостал даьд производственни прогрессаш караерзае а специалисташ кийчбе а.

Советски предприятеша яйтача оборудованеца хьалъяьй оаха яӀайха прокат ю широколентни цех.

Советски предприятей опыт Ӏомаеш хиннав кхо бӀаь техники болхлои. Цул совгӀа цхьаболчар практика дӀайихьар Польшерчеи кхыча социалистически мехкашкарчеи советски оборудованеца.

Цул тӀехьагӀа советски специалисташ Кошице баьхкар. Тхона дика новкъостал дир технолога А. Горовыхен новкъоста Сальтовске группаи. Цар гӀо дар бахьан долаш бить бетта 2 мм, цул тӀехьагӀа 1,8 мм сомал дола болата прокат е вӀаштӀехьдаьлар тха.

ДукхагӀа йола производственни участкаш хӀанз болх беш я. Бакъда, советски предприятешцара бувзамаш хьаьда дац.

ХӀанз советски оборудованеца СССР металлургашта санна болх бе хов тхона. Нагахьа санна халонаш нийслойя тхона новкъостал дергда тха доттагӀаша.

В. ГАВЛИЧЕК,
(АПН-Прагопресс).

Прага.

Судахой малаш ба?

Бахрейн яхача Ӏарбий шейхствера хиннача хоамо тӀаззар Ӏарбий мехкашкарча цхьадолча газетий терко. Персидски заливерча цу английски протектората лакхехьарча судаколла хьожаваьв Мухьаммад Бен Сальман Аль-Халиф шейх. Из событи теркал ца еш йиса хила а тарлора, нагахьа санна, моттигерча журналисташта хетачох, теркалде доагӀаш дола цхьа хӀама хиннадецаре.

ГӀулакх миштад аьлча, Мухьаммад-Халифий династех хьаваьнна тиъо шу даьнна сагӀ — 1962 шера денз Бахрейнерча полиценеи кхерамзлен службанеи керта латт, цу гӀулакха тӀа ше волаш прогрессивни элементашца лоаттабеча къовсама законаш ца лархӀари къизали шийца хьахьокхаш а английски колонизатораша тешаме гӀулакх дара образец а хинна латтеш а. Цо, белггала аьлча, бӀеха гӀулакх дир соахка английски колонизаторашта духьала гӀайтта Бахрейнера мехкдаьттахой цӀий Ӏодохийташ тоӀабарца. Цхьа итт бахрейнц хинна Ӏац цу хана денз таханалцца набахтара Ӏазап озаш воаллаш. Бехк боацаш лийцабар уж хӀанз лакхехьарча судахочун гӀулакха тӀа а вахийта архипелага патриоташта «суда нийсхо» яра бокъо енна волча полице начальника приказах. Сел бокъо йоацаш гӀулакхаш леладеш йола моттиг кхы цхьаькха лаха хала да, яхаш яздора цу хьакъехьа «Ат-Тама» яхача кувейтски газето.

Газето чӀоагӀа сакъердама факташ йоалаю Мухьаммад шейхах лаьца. Цу «паччахьалкхен» деятела мукъах Бахрейнера ах дюжин совгӀа дола бехктокхамера гӀулакхаш ший бе декъа хиннад. Атта цхьан тарду цо полице начальника декхараши ший гӀулакхашка диллача цунна вӀалла тара боагӀаш боаца образоване парламента кертелаттачун болхи. Бакъда, цу гӀулакха тӀа-м ше дехар а даь вахийта хиннав из, хӀана аьлча бахрейнски школашкара дешархой кастаста империалисташта духьала гӀетта баьннаб. ХӀаьта Мухьаммада ший образованех лаьца аьлча, из Лондоне кхаь бетта полицейски школе (из йистаькккхачул тӀехьагӀа полковника чин деннад цунна) дешар мара кхы дӀахо яц.

Архипелага бокъонца бола дай английски колонизатораш ба. Мухьаммади кхы мел бола Халифий дезалхойи, мел йоккхий цӀераши гӀулакхаши царга дале а, — лондонски даьша шоашка аьннар, бӀарггаш дайча санна кхоачашделга мара, кхы кара хӀама долаш бац.

Р. МОСЕЕВ,
ТАСС корреспондент.

Эль-Кувейт.

ХАЛКЪА «ХАЬХОЙ»

«Ассинский» совхозе дика болх беш я халкъа тӀахьожама группа. Юртбоахама производстве хьалхалаттарех — общественникех латт из. 15 саг чувоагӀа цу группана. Цунна кулгалдеш ва Василий Дмитриевич Корнеев.

Халкъа тӀахьожама группа балха керттера лостам ба производство дегӀаяр, бытовой гӀулакхаш делга тоадар, столовей, тикай, иштта кхыча предприятей балха тӀахьожам а лоаттабеш из тоабара гӀо дар.

Хьалхе а оттаяьча планах бу хьалкъа «хаьхоша» шоай болх. Дукха а дика гӀулакхаш да цар чота тӀа. Ф. Р. Глушенко, А. П. Збудчака ханнахьа техкар парникий боахама гӀулакхаш. Царна гучадаьлар хьалкхею рассада дӀа-са йогӀара кхо эзар рама ца тоъаш хилар. Уж Ӏалашъяра оарцдаьккхар цар, совхоза правленега дӀа а хайта.

Иштта хьежар халкъа контролераш бригадашка баьча балхах, нарядаш нийса язйой. Из гӀулакх тохкаш йолча нормировщица М. С. Донченкона гучадаьлар цхьаболча механизатораша шоаш баьча балха приписказ еш хилар. Масала, тракториста нов. Голубцова 30 сом приписка яьяр. Из ахча цунна тӀера дӀадаккхийтар контролера.

Юртарча тика чу болх беча продавецашта нов. Плотниковаи Ляпулинаи нах раьза бац, аьнна хезар халкъа контролерашта. Тика болх мишта бу хьежар нн. Дмитриенкои Калинкини. Царна гучадаьлар цу тика чура тараз йоккаш йола продукташ эшашагӀа озаргйолаш оттаяь хилар. Цул совгӀа ахча совгӀа а доахаш Ӏехабора ийдархой продавецаша.

Из гӀулакх дийцар тӀахьожама группаи совхоза парткомеи цхьана хиннача заседане. Сельпога продавецашта бехк бар дехаш письмо дӀахьийтал. Торговле бокъонаш телхаьрашта чӀоагӀа бехк бир.

Иштта техкар контролераша юртбоахама техника. БӀаьстан балхаш дара мишта кийчъяьй. Группе чубоагӀа беррига членаш бар цига дакъа лоацаш. Цхьацадола кхоачамбоацараш гучадаьлар царна, уж дӀа а дахийтар цар.

Дукха гӀулакхаш да контролерий укх деношка а. Кертера да кхашкара балхаш дика дой хьожаш хилар. ЛоархӀаме да кхашкара оасараш, вӀалла лакх а ца долийташ дӀадахар, кхыйола обработкаш хан-ханнахва яр, хиц дехкар, шурий-товарни ферма болх мишта лел хьажар. Шоай декхар дизза кхоачашду Сунженски района «Ассинский» совхоза халкъа тӀахьожама группа членаша.

И. ГУЗЕЕВ.

КЪУЛБЕХЬЕН АФРИКЕРА ПИСЬМО

КАМЕРЕ ТКЪАЬИ ИТТ ВАР ТХО...

БИЙСАНАРА Ӏазап чакхдаьлар, цӀаьхха сомаваьлар Ндаба. Хьажо дог керчалора. БаттӀа санна лазар корта, дийсталар бордаш, кагбаьбар пӀенда. Мишта кхаьчав из цу жужагӀата?

Цхьанне цӀилеторг хьалсоггаше а хайра Ндабана ше набахтен камере волга. Улгаш тӀа улл хьоарчавенна массехк саг. Гонахьа бӀеха а садикъа а я. ХӀаьта духьаларча пена тӀа доккхийча алапашца яздаь да «ПаргӀато» яха дош.

Ший документаши кӀирагӀа болх баь хала даьккха 3 фунт ахча чудаьлла бохчеи дайналга хайра Ндабана.

...Тоха са доацаш чӀоагӀача лазаро сакхетам чура ваьккхар из. Еза бутсаш тӀаювхаш техача мӀаргон киса лелаеча фонарика сердалонои бӀаргаш юха а хьаделлийтар цунга. Цунна тӀа латтар са чудаллар мара кхы хӀама гунахьа доацаш вола воккха саг вахьаш камере вена къона ши полицейски. БӀехача улгаш тӀа гӀолла бат а текхаеш ши ког а лаьца хьаваьхар воккха саг. Кертах чӀоагтӀа хӀама техар цунна. Цунца цхьана лийца боахкачарна а кхычарна а къулбехьен Африка — «кӀайчар мохк» «кӀайчарна мара боацилга» дӀахойтар цар.

Цхьа ха яьлча кхетам чу вера Ндаба, готтигача камере вар ткъаьи итт саг.

Ботинка кӀоажох боалла хьастам хьа а баьккха пена тӀа дӀатӀавахар зӀамига саг. Хьастам чӀоагтӀа дӀатӀа а теӀабеш «паргӀато» яхача дешанна улув цо яздир керда дош — «цӀи яьлча санна сиха». Массане а тӀоараш техар.

Кхайкаваьча Ндаба тугаца цӀий тессар. Цунна бӀара а хьежа уллув Ӏохайр из.

— Моаршал да хьога, доттагӀа! Новкъостал эший хьона?

— Са бохча хьа а лехе со укхаза мишта кхаьчав ала сога, аьлар Ндабас.

— Полице гӀулакх дер а воацаш, бокъонца вола лор эш хьона.

ЦӀи малагӀа я хьа? Мича вах хьо? Саг йоалаяь вий? Дукха бий дезал?

КӀеззига метта вера Ндаба. Цунна дезаделар зӀамигача сага денал, сабар. Ндабана хайр шийх дика новкъост кхийттилга.

— Эсала бараш мара кхерабац набахтено, — йоахар зӀамигача саго. — Хьо цох ма кхера, из хьайх кхерийта. Майра а хила, хьай новкъосташта гӀо а де. ДӀаходар халкъо дергда.

НиӀ хьаеллаелар, теннача полицейске ше нах лархӀа воаллаш санна мӀарга тохаш цхьацца араваьккхар.

Нийс доаллаш лийца мел баьхкараш суде дӀабигар. Итт минот ялалехьа цига ткъаьи вийттнена шин кӀирагара денз шин беттага кхаччалца набахта чубахка ха техар. Бехкечун цӀи йоаккхар прокурора, лаьца воаллар хьалгӀоттар, цигга ховр цунна ше сен бехке ву. Прокурора приговор Ӏоелешар, судахочо кулг яздоа. цу тӀехь сул чакхйоалар. Кхы хӀама дувца дезацар!

Ндаба аргӀа хьакхаьчар. «Улица тӀа летав, пропуск хьахьокха тигадац, менна хиннав... Набахта вала кхо бутт, — Ӏодийшар прокурора. Ндаба зувш а ваьгӀа, хӀама ала безам бий хьа хаьттар судахочо. КӀай ши хулиган тӀакхийтар сона, хьабоагӀа полицейскеш бӀарга ма байнгте а са бохча а нийца байдар уж, цу чу дар ахчеи пропуски, аьлар Ндабас.

— Полицейскеша лаьттара хьалгӀоттавир со, хӀа аьнна аз дегӀ хьанийсдешехь а царех цхьанне батах бий биллар сона. Со Ӏовежар, шоллагӀвар етта волавелар. Аз цӀаккха а малар а малац, голландски реформистски киназа член а ва со. Аз се бехке лархӀац, хӀаьта сога лораш хьажийтар а дарба дайтар а дех аз.

Прокурора аьлар:

— Из дика да хьо христианин хилар, дала лораволва хьо шайтӀан тийшача балхахи коммунистехи. Бакъ ма дий хьо латари Ӏа пропуск дӀа ца хьокхари, из хьагойт хьа юхьа тӀарча човнашеи бордаш дестарои. Хьайна кӀай бараш тӀабеттабеннаб яхаш сул Ӏехаю Ӏа. Укх мехкарча цхьанна а кӀайча сага хьа ахча эшац. хьо санна волча иттанел дукхагӀа ахча да царех цхьаннега. ГӀулакх шеко йолаш дац — хьаьйала къахьега ца лов Ӏаьржа йовсараш я хьона из болх баьр. Ӏа оапаш бувцарах, кӀайчарех доацаш дар дувцарах. пропуск дӀахьокха ца тигарах набахта чувалла ялх бутт ха тохаргья хьона.

Судахочо приговора кулг яздир. ЗӀамигача сага дош дувца йолаелар суд, хӀаьта Ндаба камере юха чувигар...

Диъ ди даьлча караульни помещене дӀавийхар Ндаба. «Лор вена хила веза хьона?» — дагадехар цунна.

ХӀамилгаш хьа а кхайса волле укхазара аьлар полицейске. Шийца чуваьлла зӀамига саги ший ворхӀ шу даьнна кӀаьнки ара латташ бӀаргавайча чӀоагӀа гӀадвахар Ндаба.

— ХӀа; хӀанз мукъа ва хьо, — аьлар Ндабага кердача доттагӀчо. — Из деррига лаьр голландски реформистски киназ а доацаш тха организаци я хьона. ХӀаьта хӀанз лор волча гӀорга вай.

Тедди ЭВАНС,
къулбехьенафрикански журналист.

Претори, июнь.

ХЬИНАР ДАРАШ

ДИКАЧА толамашна накъа баьхкар района комсомольцаш КПСС XXIII-чеи шоай пхийттлагIчеи съездашта. Къаьстта белгалдбаьлар «Назрановский» яхача совхоза комсомольцаш. Уж бар парте XXIII-ча а ВЛКСМ XV-ча а съезда сийна къахьегама толамаш даха района а республика а комсомольцашкеи кагирхошкеи кхайкарал даьраш. Из кхайкарал могадир ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома Бюро, хIаьта республика берригача кагирхоша хьал а лаьцар.

Дика къахьега харца, дешара тIакхувш хиларца, сакъердаме салаIа харца дIабовзийтаб шоаш республике Наьсарен района кагирхоша, комсомольцаша. Производстве хьалха латтача кагирхойх ВЛКСМ XV-ча съезда сийна 168 саг комсомоле вахар, царех 57 саг съезд хьайийлача дийнахьа комсомоле вахар. Съезд чакхъяьнначул тIехьагIа района комсомольски организаце балха керттера лостам ба брак йоаш продукци арахецара, дIахо а къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дIадодар лохдара тIехьа къовсам лоаттабар.

Районе вIашагI а ехка болх беш я 19 комсомольско-кагирхой звено. 4559 гектар долча лаьтта ялаташ кхеду цар. ХIара звенона тIачIоагIъяь я эшаш йола юртбоахама техника. Районе цIи хеза ба кхашка къахьегаш бола «Назрановский» совхозера комсомольцаш - механизатораш Дзортов Салман, Тохов Муса, Эстоев Ахьмад. Сменни нормаш 130—150 процент кхоачашъю цар хIара денна. Кхы кIезигагIа йоваш яц районе «Экажевский» совхоза Евлоев Хьажбикар, Угурчиев Амирхан, Сапралиев Махьмад керте латта комсомольско - кагирхой звенош а.

Ди тIехьа лакхлу цар къахьегама овсарле, совдувл толамаш. Царна тIехьа па бусаш къахьег «Назрановский» совхоза къонача дояркаша Торшхоева Зихьрата, Сагова Яхас, Пугоева ШариIата, «Экажевский» совхозерча Евлоева Хьавифас, Евлоева, Дебахана, «Октябра 40 шу» яхача совхозерча Даурбекова Зинас, Зурабова Фирдоса. Цу къонача дояркаша шоай балха говзал шоашта лоаллаха къахьегаш боахкачарна хIаIомаю. ХIаьта шоаш а ба уж ца ховр республике цIи хезача дояркагара Барахоева Лемкайгара хьаIомадеш.

ХьажкIий лакха хьувкъам кхебара мел маьхера да а ховш пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяр дукхьа 1966-ча шера шоаш тIаийнача социалистически декхарашка юха а хьежаб хьайбаши кхаши леладераш.

Кхаши доахани леладераашта тIехьабусаш бац района промышленни предприятей болхлой, инженерно - технически болхлой. Коллективо сий деш я «Электроинструмент» яхача завода механически цеха комсомольски организаци. ТIеххьарча хана дукха моттигаш нийслора завода цехашка брак а йолаш продукци арахецаш. Уж кхоачамбоацараш дIадаха оарцагIбаьлар комсомольцаш. Заводо цехашта тIачIоагIийр комсомольски патрулаш.

Из бахьан долаш дикка кIезигагIа брак йолаш хул арахеца продукци. Сий ду завода кулгалхоша механически цеха «комсомольский прожектора». «Цхьаккха моттиг ма хилийта цехе тIехьаюсаш»—из болам еггара хьалхарчарца хьал а лаьца дукха ха ялалехьа шоай цеха балхацара дерриге кхоачамбоацараш дIадаьхар цо. Прожектористашта бIаргагора цхьаболча болхлоша станокаш лерттIа ца лелаелга, царна ханнахьа дIаьтта ца хьекхилга, ремонт ца елга, хIаьта ше болх бу моттиг балха ха йисте ма яьлланге цIен а ца еш дIаухар цхьабараш. «Комсомольский прожекторо» хоам барах хIара болхлочоа тIадиллад ший станоки болх бу моттиги цIена лелаяр.

Цхьабакъда, духхьал вай лакхе дийцача гIулаккхех цIи хеза яц «Электроинструмента» механически цех.

Цехе болх беча нахах 70 процент кагирхой ба. Цкъа комсомольски собране лаьрхIар шерра яхь а йоаржаяь комсомола съезда сийна цеха дикагIвола токарь яха сийлен цIи яккхара тIехьа къовсам дIаболабе. Къахьегама овсарле лакх а еш арахецача деталий дикал тоаедош делар цар. Комсомольца Татриев Махьмада кулгал а деш къахьегама хьалха латтача метода школа хьайийлар цехе.

Доккха новкъостал дир цу школа. Производстве хьалха латтачар опыт ювцар цига, кердадар юкъекхувлар, новкъостал дир болхлой квалификаци, арахецача продукце дикал лакхъе.

Сийленца къахьегаш ба завода къона болхлой Саралиев Лема, Гадаборшева Роза, Аспиев Махьмад, Оздоев Рукъман, КасиевгIар Iайшети Фадимани, иштта дукха кхыбараш.

Дика къахьегарах кхоачамбаь Iеш бац Наьсарен района комсомольцаши кагирхойи. Сакъердам болаш салаIа а хов царна. Кагирхошта лаьрхIа тайп - тайпарча темаех сайренаш, производстве хьалха латтачарца, эгтара хьалхарча комсомольцашца, тIемий ветеранашца каст-каста вIашагIкхетар хул. Къаьстта сакъердам болаш а дукха нах болаш а хилар кхаь ноахала вIашагIкхетар. Цига бар тIемий ветеранаш, тIема-форда флота гIулакх деш волча шийгара денале гIулакх бIаргадайта, отпуске вена моряк Дидигов Махьмад, иштта кхыбараш а.

Дукха ха йоацаш «КПСС XXIII-ча съезда итогаши района комсомольски организаце декхараши» яха дош дувцаш пленум хиннай. Балхацарча кхоачамбоацарех дийцар пленуме. Пленуме къамаьл дир кхалнаьха комиссе председатела Богатырева Асяс. Цо района берригa мехкарий тIахьийхар тIехьайисача замах юхедисаращца лира къовсам лоаттабара. ХIана тха района берригa комсомольцаш, берригa кагирхой шоаш бахача, болх беча, дешача чуйийна къахьегаш, шоай балхацара кхоачамбоацараш цIендаь дIадоахаш ба.

Ю. АРАПИЕВ,
ВЛКСМ Наьсарен райкома секретарь.

ДЕНГАРА денга йоккхагIеи хозагIеи хулаш йоагIа керда хьалъяь МалгIабик. ДукхагIа хул цига баха нах а, дешархой а. Готта я царна цу городе цаI мара йоацача № 3 йолча школе. ХIаьта хIанзалца хиннaчул дукха дукхагIа хургба уж укх кердача дешара шера. Йоккха гIайгIа я цу хьакъе школа директорага З. Г. Цечоевга кхаьчар. «Фу дергда хац сона, — йоах цо, — пхе сменах ца дешийте». Хала дац цун дагардар ха. Бакъ хургдац нагахьа санна город дегIаяра перспективай района кулгалхоша терко яц аьлча. Массехк шу хьалха лаьрхIар укхаза керда школа хьалъе. Дукха гаьна а ца доахаш балхаш дIадоладир «Грозпромстрой» треста № 2 йолча гIишлой - монтажни управлене гIишлошъераша.

Хьалъяьяргйий-те школа?

Укх шера 20-ча августе эксплуатаце дIачуяла езаш я школа. Цхьабакъда, хIана де юхедисача балхашка хьежача цох теша хала да. Дукха да де дезаш. Масала, штукатурни балхаш, дерригa дIалаьрхIача 65—70 процент мара даь йистедаьннадац, цхьаь-цаI квадратни метр ий Iотехадац, тховш тахкара балхаш кхы а дукха да.

Генеральни подрядчикаш (СМУ-2) санна мара балхаш сихагIа йистедахара дукха сагота бац субподрядни организацей болхлой а. Иштта «Грозпромстрой» треста спец. СМУ болхлоша шоай де дезача отопленейи канализацейи балхех 70 процент мара даьлац, газови боахам вIаштIехьбаьккхабац, хIаьта шийлеи хIайхеи хий хьачудилла бола а беннабац. Лоацца аьлча, хIанз санна болх бойя 6—7 бетта а яргьяц школа хьалъяь, хIаьта бераштa деша дахa-м ши бутт совгIа мара ха мича йисай. Ший ханнахьа хьалъяь йисте а яьккха школа эксплуатаце дIаяла йиш хургья нагахьа санна мел эшар Iалашдойя. Иштта, уйнаш Iотоха хьу эш, метлахски облицовочни плиташ, битумаш, цул совгIа уж балхаш чакхдаха кIезигагIа вале 150 саг эш.

Цхьаькха а да белгалдаккха дезаш. Из санна йолча йоккхача школа канализаци эшилга шеко яц. ХIаьта канализационни коллекторах из дIатоха лаьрхIа проект оттаьй проектировщикаша. Из коллектор хIанз а йоацаш я. Маца хургья ховш а дац. Пудухьа насосни хьалъе лаьрхIад укхаза. Цу гIулакха дукха ха, ахча, гIишлой материалаш, болхлой эш. Уж дерригa балхаш даь йистедахара оарцагIъяла еза «Грозпромстрой» № 2 йола гIишлой-монтажни управлени. Шийна мамогга новкъостал де деза цу хьакъе цу управлене начальника П. И. Проценкос а.

А. ГАДАБОРШЕВ,
тха собкор.

Фотоинформаци

Виолончелистий конкурса лауреташ. Эггара хьалхара преми яьккхар москвичка Карина Гергиан (сурта тIа юккъерьяр). 22 шу даьнад цун. Московски консерваторе студентка я из. ШоллагIа моттиг яьккхар фински музыканта Арто Норас (сурта тIа аьрдехьарвар), Стефан Кейте США.

ТАСС фотохроника.

Закарпатье дукха да духдувла маьхера дарбай минеральни хиш. Свалявски района Поляна яхача юрта юкхерча царех цаI дуxдувлача хозача моттиге соахка болх бе йолаеннай цу мехка эггара йоккхагIчарех йола «Мальха Закарпатье» яха курорт. Укхаза салаIа а шоай унахцIено тоае а ух вай Даьхен массе а мIингера нах. Семилетка шерашка Закарпатьерча курорташка хиннав 135 эзар саг.

СУРТА ТIА: «Мальха Закарпатье» яхача санаторе салоIашбарий группа (аьдерхьара аьттехьа) Кемеровски областа г. Беловера Мария Самойловна Романовская, г. Киевера Дина Федоровна Шевченко, г. Омскера Нина Федоровна Назарова.

Л. Ковгана сурт.

ТАСС фотохроника.

Японе хIама дIае пайдана дола лаьтта дерригa а 14,8 процент мара дац. Укхаза хIара ахархочун даьхье, масала, американски, фермера кхоачачох тIаьестлагIа дакъа мара лаьттан паргIато кхачац. ХIаьта а бахча наха даара эшачох цхьа кIеззига дакъа мара кхахьац Японе кхычахьара тIа. Дугаца, масала, цо ше Iалашъю 95,8 процента. Къулбехьа - малхбузехьен Азе дуга леладераша кхебечул кхоза лакхагIа дуга хьувкъам кхебу японцаша. ХIаьта кIа хьасашка кхеду цар, хохаш е укроп санна — хьалг хьалгаца, ка канаца нийсбеш.

СУРТА ТIА: хьувкъам чуийцачул тIехьагIа хIамаш дIае юха а лаьтта кийчдеш воалл ахархо.

В. Мусаэльяна сурт.

ТАСС фотохроника.

Iилмеи техникеи

ШИ ШУ ДАЬННАЧА ГАЬНА ТIАРА КОМСАШ

Комсаш лелаяра Донецки опытни станце селекционераш дIахо а земаш доахаш ба дIаювгIа комсий гаьнаш латилга сихдара. Юртбоахама Iилмай кандидат Н. Я. Борисовский ши шу даьннача комсий гаьнаш тIара комсаш чуийе волдавеннав. МоллагIа а йола агротехника лелаеш хилча пхелагIча шера мара чуэцац хьувкъам.

ДегIакхувлара технологи чоалхане яц: шоллагIча шера бIаьсти теплица чу тIайоалийт дIаегIа гаьнаш, хIаьта май бутт йистебоалача хана дена царна баьццара прививка а ю. Прививка яра тIаьннача гаьний коасташ эттIаю, массаза а яхар мо йIоахала а йоацаш, зула.

Iилмахочо цу тайппара эттIаю кхийнача комсий тIаьнна гаьнаш а царна меттел боккхагIча маьхера, шелал ловш дола комсий тайпаш тIалогIаш. Цар чулоаца кхача дикагIа а хулийташ, комсаш лелаечо сиху баьцовгIаш тIа сома чIонакаш хьахулга.

Из кердало Донбасса боахамашта производстве юкъе хьолга могаду опытни станце.

(ТАСС—корр.).

Эггара кIоаргагIа хила ваха саг

60 метр — Багамски гIайреашта юххе Атлантически океана тIа акваланг а йоацаш чукхосавенна 32 шу даьнна француз Жак Майоль иззал кIоарга хила чувахав. Соахка итальянски грека Винченцо Майоркас Средиземни форда тIа оттаьча дунен рекордал 6 метр тIех я из.

Цу хана физиологаша аьннадар 60 метр йола кIоаргал дувцилга йоацаш дика пехкаши доги долча сагага кхы тIех лоалургйоаца кIоаргал йолга. ХIаьта хIанз цу доагонга а кхаьчав.

Цу эггара тIех йолча кIоаргалга кхаччалца Iочуводаш а юха тIавоалаш а 2 минути 1 секунди яьккхай цо.

(ТАСС).

ЯЬ ДИ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ХЬА, АССУАНСКИ ТУРБИНА!

Дукха ха йоацаш Ленинграде хиннаб Москверча Iарбий ВIашагIкхийтача Республика посольстверча Асуански плотина хьалъяра бюро генеральни директор Абделазим Абдуль Атаи Советски Союзерча ОАР посольства торговле советник Салах Сала Амаи.

— Шун городе, — аьлар г-на Атас моттигерча журналисташка, — йоккхача шин предприяте— Металлически заводо «Электросила» хьаю Асуански плотинерча гидроэлектростанцена йоккхагIа йола турбинаши генератораши. Тхо геттара раьза хинна да лаьрххIа асуана яьча производствай проектированеи лакхача боарама.

ХIаьта тахан ленинградски Металлически завода коллектив доккха хIама карагIдаьнна а я: керттерча даькъе йистедаьннад ше морг кхы йоаца Асуански ГЭС-а йола хьалхара турбина кийчъелга.

Со тIаволаш чакхйийлар из турбина хьаяра ерригa этапаш-ватмана листаш тIа машина духхьашхара контураш тIаювлаш а металлисташа цун узлаши деталаши Асуане дIаяхьийта чуехка дIакъувлаш а.

Ленинградски Металлически завод мехка хьалха латта энергомашинаш ю предприяти я. Эггара эггагIарча тайпаех йола цун турбинаш я Советски Союза ерригача йоккхийча алектростанцешка хIана яц аьнна болх беш. Укхаза кийчъяьй СибарегIарча Братски ГЭС-а 225 эзар киловатт низ болаш йола турбинаш, хьаe йолаяьй СибарегIарча шоллагIча ГЭС-а — Красноярскичоа йола хIаране ах-ах миллион киловатт низ бола агрегаташ, Украинерча Славянски ГРЭС-а укхазара дIаяхийтай 800 эзар киловатт низ бола Iанара турбина.

Асуански турбина лакхехьа йийцарел кIезигагIа низ болаш яле а, хIаьта а массарел а дукхагIа къахьега дезаш хилар. Конструкторий а, технологий а, болхлой а, мадарра аьлча, хаьдда ший тайпара кердача парда тIа къестаде дийзар дукха теоретически а практически а керда декхараш.

Конструкторашта хьалхашка эггара хьалхара «хаттар» оттадаь Нил хилар аларгара доладала а мегаргда. Иштта, массаза а яхар мо, радиально-соаний турбинаша. — хIаьта асуански турбинаш а цу тайпара я — болх бу хи тIатоIам кIезига хувцалуш болче, хIаьта Нила тIа плотина хьахилийта хи тIатоIам 35 метрагара 75 метрага кхаччалца хувцалу. Дицдалийта дагIац тропически хьалашка болх бара езал низ бола машин духхьашха кийчъе езаш металлисташ хинна хилар а.

Дукха технически кердалонаш юкъейихьай ленинградски энергомашинашъераша асуански турбинана. 150 тонн гаргга дозал а долаш, 6 метрал тIех диаметр а йолаш йолча балха чарха пескаш (лопасташ) дунен практике духхьашха хьадаьд мукх ца дуача болатах. Капрона тулкаш ехкай лостам беча аппарата бахьаш дIаса хьувхоча механизмашка. Конструктораша йоакхо яьй гидроагрегата эша гIулакх деча персонала къахьегам эггара нонагIча тайпара аттача баккхара. Иштта, Асуански ГЭС-рча ерригача шийтте а турбина тIахьожам а лоаттабеш доад делга цхьан пульта тIара чакхдоахаргдолаш да.

180 эзар киловатт — иштта ба африкански континенте эггара йоккхагIа а дунен тIа йоккхагIчарех а йолча асуански турбина низ. Асуански турбина, низага диллача, Красноярскии Братскии ГЭС ярел чухнакьа мала яц. Садд аль-Аала ерригa а 12 турбина кийчъергья ЛМВ коллективо.

Турбина цхьайола узлаш машинаькъаца йохьалургйоацаш, селла йоккхий я. Царех я эггара хьалхагIа а Iалаьмате йоккха балха чарх-машина болата дог. Из Асуане кхоачаергья хи тIарча наькъагIа Европана гонахьа гIолла, Гибралтарах тIех а яьккха, дIахо Нила тIа гIолла. Завода духхьала хьалъяьй лаьрххIа йола пирс (завод Нева берда йисте улл) — цу тIара форда лихтер тIа ювттаргья турбина деталаш.

Асуански гидроузлана йола эггара хьалхара ше морг кхы йоаца турбина хьаяр — ленинградски энергомашинашъерий хинна а ца Iеш йола йоккха къахьегама котало я. Ленинградцаша турбина хьаяьй, мехка дукхача кхыча промышленни предприятешцеи Iилмай учрежденешцеи айхха кооперации а йолаш. ХIаьта хIанз Асуана йола эггара хьалхара турбина кийча а я.

Кастта хьалъайлургья Дворцови тIаь пролеташ, Лейтенанта Шмидта тIий даьста дIа-са озаргда, хIаьта «Ладьма» яха лихтер, шийна тIауллаш асуански турбина Iалаьмате йоккха балха чарх а йолаш цига гIолла тIехдаьнна дIа а гIоргда. Мах баь варгвоаца мухь Ленинградски форда порте а кхоачабаь, цигара ленинградцашта гарга хинна дIаэттача гаьнарча Асуане гIоргба.

Автоном НЕПОМНЯЩИЙ.
(ТПН).

ДИКА ТОЛАМАШ

ТIеххьарча шерашка бытови гIулакх деш йолча гIишлой-монтажни управлене хадданза тIех кхоачашъю план. Пхе бетта хьокхамашка хьежача ала йиш я укх шера а СМУ коллектива темпаш дика я аьнна. Пхе бетта задани управлене коллективо кхоачашъяьй 122 процент, планах доагIачул, шозза гаргга дукхагIа наха гIулакх а деш.

Белгаллакхха мегаргдолаш да юртарча наха а гIулакх оаха дукхагIа делга, масала, нана-цIагIа газови установкаш увттаеш, цIеношта кирпишкий облицовка еш, керда цIенош хьалдеш, иштта кхыдола балхаш деш.

Халкъа боахама массадола доакъош дегIалоаладара планех йола Директиваш тIайицача КПСС XXIII-ча съездо къаьстта лакха декхараш отталаьд наьха хьашташ кхоачашдеча организацешта хьалхашка. Ийсаза гаргга лакхлургда пятилеткаха цу хьакъе деш дар. Уж чIоагIа бехктокхаме декхараш кхоачашдара торонаш лехаш я тха коллектив. Къаьстта терко тIаяхийта лерхI оаха болхлой звеной комплектоване анализ а яь цар болх овсарегIа хургболча тайпара вIаштIехьбаккхара, гIишлош хьалъяреи ремонт яреи балхашта е йиш йола механизаци яра, кхоачашдеш дола бытови гIулакхаш кхы а шердара.

Уж планаш кхоачашъюларгйолаш дика коллектив я управлене. Йоккха балха опыт а, теоретически знанеш а йолаш дика специалисташ ба. ТIехдика къахьегаш бола болхлой дуккха ба коллектива юкъе, масала, Топаева Бирлант, Довлетмурзаев Сайпудин, Журбенко Виктор, АникеевгIар Степани Аллаи, дуккха кхыбараш а.

Нохч - ГIалгIай Министрий Совета предприятешта юкъерча социалистически яхье хьалхарча квартале шоллагIа моттиг яьккхар тха управлене коллективо. Укх квартале хьалхара моттиг яккхара яхье баьннаб гIишлошъераш.

В. САМБИЕВ,
бытовой гIулакхаш деш йолча гIишлой - монтажни управлене керттера инженер.

ХЬАЛАША ДIАДЕХ

Тегача хIамашка дIалодачох 80—90 процент дIалоац бедало (кIадаша), пудухьа махулла овсарегIа из дIаахийтар — хIамаш тегача промышленноста болхлоша кхоачашде дезача лоархIамерча декхарех цаI да.

Укх деношка Грозненски швейно-производственни объединене Нохч-ГIалгIай Iилма-технически информацеи пропагандаи ЦIенца цхьана яьча семинаре дийцар «ХIамаш тегача предприятеша кIадаех овсарегIа пайда эцарах» дола дош. Семинаре дакъа лаьцар экспериментальни, кийчон, барцкъаш доахача цехий болхлоша. Изеделей модель оттаярах, конструировани ярах, бедала дикал кIадаех пайда эцара мел лоархIаме я, иштта кхыдола дешаш дийцар специалисташа.

ХIамаш тегараша дукха болх баьб кIадаш овсарегIа дIаахийтара. Цу тIагIолла 1965-ча шера кходаьд 165 эзар квадратни метр кIада. Укх шера хьалхарча квартале кходаьча 21 эзар квадратни метр кIадех хьаяьй 50 эзарнел совгIа издели.

Бакъда, кхомбара торонаш хIанз а Iалаьмате йоккха я. КIадаш кходара пайда эцанза дукха торонаш-я конструировании моделировании еча участке. Экспериментальни цеха конструктораш маIача наьха 11—64 модель йолча коча конструкцега цIаьхка а хьажа а хьежа, хIара коча тIара ялх сантиметр кIада кходергдола мероприяти юкъейихьар. Ахэпах еш йолча маIача наьха хаче конструкци эргаяккхарах кходергда 8400 сома маьха дола 1400 метр кIада.

Пайда эца йиш йоваш дусаш долча кIада боарам кIезигбара даькъе дика толамаш даьхад № 1 йолча фабрика коллективо. Дерригa дIалахийтача кIадаех пайда эцанза 0,4 процент дисийта бокъо я планага диллача, хIаьта укхаза хьалхарча квартале из дIакхоачадаьд 0,2 процентага.

Семинаре белгалдаькккар цу гIулакха юкъера кхоачамбоацараш.

Е. КУДРЯКОВА,
Нохч-ГIалгIай Iилма-техническ пропаганда ЦIен инженер.

КЕРДАДАРАШ, ФАКТАШ

«КАРПАТЫ» ЯХА УСТАНОВКА

И. В. КУРЧАТОВА цIерахча атомни энерге институте вIашагI а елла хьалхара ионни пучок енай «Карпаты» яхача установка. Ужгородски университета физика проблемни Iилма-тохкама лабораторешта лаьрхIа я из.

(АПН).

ЮРТА КОРАДАЬР

УРАЛЬСКИ областа дарьински юкъерча школа Ленински уголокерча экспонатах доккхал дергдар дуккхача музеяша. Кизгана кIал улл 1900 шера декабре араяьннача «Искра» яхача ленински газета хьалхара номер. Школьни музеяна из деза совгIат деннад Казахстана къаьнагIчарех волча педагога Летман Андрей Андреевича, хIаьта цунна из деннад 1951 шера Джамбейты яхача юртарча дешархоша из цига балха волча хана.

Цкъа хьехархо бераштa Ленинах дувцаш вар. Сурташ, вай парте исторецарча картинай репродукцеш дIахьокхар дешархошта. Царех цаI — Рашев Азамат — цIаьхха классера ара а ийкха массехк минут яьлча кайхата юкъе доалла IажагIденна газет а дахьаш юхавера.

— Хьажал, цу сурта тIа дар дIенна да-кх ер а! — аьлар цо, чIоагIа гIал а ваха. — Цигга цхьа цIа дохадеча корадаьд со-на.

Азамата бе доаллар № 1 «Искра»!

Мишта кхаьчад «Искра» гаьнарча казахски юрта? Цу хаттара хетаргахьа мара жоп дала йиш яц. Лийца бахийтача революционераша дена хила мег из. Царех цхьанне ше лацар кхераш цIен пенах дIаделла хила деза «Искра».

(АПН).

КАНАЛ, ХИЙ, ЯЛАТ

УКХ ШЕРА Крымски областа Красноперекопски района боахамаша дикка дукхагIа ялат чуцаргда. Хий дехка лаьтташ алсамдахаро торо хулийтаргья ялат хьувкъаде.

Колхозаштеи совхозаштеи йоккхий торонаш хьаелларгья Къилбаседа-Крымски канало. ХIанз 18 эзар гектар хий дехка лаьтта да Красноперекопски районе. Царех кхо эзар гектар укх бIаьсти кийчдаьд канал хьалдераша. Хий дехкача лаьттан тIа дIадув дуга, хIаьта уж лаьтташ хьалхагIа цхьаккха а пайда эцаш хиннадац.

Крымски областе вггара хьалха дуга дIаде йолаеннача Красноперекопски совхозана тIеххьа дуга дIаде доладенная цун лоалаха лада боахамаш — «Сиваша турпалаш», «Перекопа штурм», «Днепровский» яха совхозаш. Хьалха зе деш хинна боахамаш хIанз пайда тела даьннад. Укх шера цар пачхаьалкхенна дIалургда 54 эзар тонн ялат, цу лаькъе 20-25 эзар тонн дуга а долаш. Вешта аьлча, пятилетка хьалхарча шера красноперекопцаша 46 процент дукхагIа доаккхаргда дуга, хIаьта миллионаш сом пайда а бергба.

ХIанз канал дераш 240-гIа йола километр йистейоаккхаш боахк. Керче дIакхача 160 километр йийсай.

Къилбаседа-Крымски канала хьалхара аргIа хьалъяьккхаро торо хулийтаргья ахгIайрен тIарча колхозийи совхозийи 150 эзар гектара, тIа хий дилла а йокъал хулача 600 эзар гектара тIа хий дIакхачийта а. Цу лаьтташ тIара хIара шера 500 эзар тонн совгIа ялат доаккхаргда, цу даькъе 80 эзар тонн дуга а долаш.

(АПН).

Даьхен карташ

СОВЕТСКИ Iаьдала 50 шу дизарга арахецаш да СССР халкъа боахами культурен дегIаахара атлас. «Юбилейни издани кепатохийта кийчъю СССР геологе Министерства геодезеи картографеи Керттерча управлене СССР Госпланерча производительни низаш Iомадара йолча Советаца цхьана.

Из атлас — Советски пачхьалкхенно ах бIаь шу доаккхаш цунна карагIдаьннарий летопись,—хоам бир Кердадарий кепайоазон Агентства корреспондентага СССР геологе Министерства геодезеи картографеи керттерча управлене начальника Баранов Александра. — Атласа юкъе хургда тайп-тайпара масштабаш йолаш ши бIаь совгIа карт, дуккха фотографеши диограммаши. Цар дувцаргда цу шерашка вай мехка производительни низаш Iалаьмате чIоагIа дегIадахкарах, чот-са яь варгвоацаш дукха дола Iалама ружъаш карадерзадарах, Iилмаи техникаи прогрессах, къаман культура тоаярах. Хьалха тIехьайиса хинна пачхаьа Росси Сийлахь йоккха Октябрьски социалистически революци яьнначул тIехьагIа низ бола держава а хинна дIа мишта эттай.

СОВЕТСКИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН 50 ШУ ДИЗАРГА ОТТАДАЬ ЮБИЛЕЙНИ АТЛАС

Атласо массе оагIорахьара хьахьокх мехка экономически культурнии вахар. Цунна юкъе хургда лаьттан шара тIара СССР географически хьал, дуккхача къамех латта советски пачхаьалкхе хьахилара наькъаш, бахача наьха дукхал, Iаламеи къахьегамеи ресурсаш йовзийташ дола карташ.

Дикка йоккха моттиг хетаьй Советски Союза индустриальни ина, промышленноть бIарчча а къаьст-къаьстача доакъоех а дегIаахар хьахьокхара. Уж даннеш йоалаю 1913 шера Россера промышленность малагIча хьала тIа хиннай хьахьокхаш йолча цифраща нийс а еш.

ЧIоагIа дика даннеш йоалаю атласа тIа промышленни производство дIанийсъярах, из дегIаахара темпаех, предприятеш бедал йоаллача моттигаштеи энерги потреблене районаштеи гаргаозарах лаьца.

Иштта хьахьокхаргда СССР юрта боахам социалистически наькъ тIа баккхар, кагий доакъош а даь дийкъа леладеш хинна лаьтташ, сомий бешамаш, хьайбай боахамаш вIащагIа а деттaш доккхий дар. Укхазара хьаэца йиш хургья юрта боахама механизаци электрификации дегIаярах, ялати хьайбай боахама керттера продукташ дукхагIа яхарах йола, советски селекце сомийи комарийи сорташ даьржача районий хьакъехьара, хьайбай керда фунаш доладарах йола сведенеш.

«СССР-ера культурни революции халкъа хьал-торои» яхача разделе карташа дувцаргда халкъа серцалонах, юкъерчеи лакхерчеи образованеех, Iилмаи культураи учрежденеех, унахцIено лораяро доахача толамех, курорташи санаторешн дукхагIа хиларах, физкультуреи спорти дегIаяххарах. Карташ тIа хьахьокхаргда, мехка кино, радио, телевидени, театральни искусство дегIа мишта ух, мел книжкаш, газеташ, журналаш арахец.

ДиьлагIа дакъа совгIа дола атлас союзни республикайи РСФСР районийи экономикана, пхьан хана тIехьайиса хинна революци ялалехьарча Россе йистош хиннача къамий республикайи областийи боахам а культура а дегIаахара толамашта хетадаь да.

(АПН).

ШКОЛА ТОАЕШ БА ДЕШАРХОЙ

Галашкара школа тоаеш ба эIамагIа йолча классашкарча дешархойи дай - ноанойи. Цига дика дакъа лоац ноаноша Бембулатова Кейпас, Гайтукаева Зайнапас, Гулиевас, иштта кхыбараша а. ХIанзе кIир теха, кораш, наIараш, ийнаш дила баьннаб уж. Дешархоша шоаш а дика дакъа лоац шоай школа тоаеча. Шошоай классаш дикагIа тоаяра яхье баьннаб уж. ЛаьрххIа парташи ийнаши тоаде дикагIа болча дешархоех бригада вIашагIъеллай школе. ХIанз шоашта эша ардах, кхыйола хIама вIашагIтохаш я бригада. Кечам баь яьлча ший болх дIаболабергба цо.

Укх деношка школа карт тоаеш ба дешархой. Общественни болх дIахьоча къаьстта дика дакъа лоац дешархоша Сайнароев Тайсума, Бембулатов Мусас, Абадиев Султана, Гатиев Тайсума, кхы дуккха бараша а.

М.-Г. ТАТИЕВ,
Сунженски района халкъа контрола комитета член.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

23 июнь, 1966 шу.

РАДИО: 8.25 — Советски композиторий иллеш. 8.45 — «ДоттагIал» яха лакхерча классашкарча дешархошта йола передача. 16.00 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайче. 16.35 — «Дешара шу чакхдаьннад» яха передача (гIалгIай меттала). 17.15 — «Хулиганашца бола къовсам — дерригача халкъа гIулакх» яха беседа (нохчий меттала). 21.05 — Спортивни передача.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.05 — Бераштa бола фаьлг (нохчий меттала). 18.25 — Бераштa дола фильм. 18.55 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай меттала). 19.05 — «Совхоза кхашка» яха репортаж (гIалгIай меттала). 19.15 — «А. Амаевайна — орден» яха репортаж. 19.25 — Шираха ашараш; 20.05 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.15 — Телевизионни кердадараш. 20.30 — Съезда решенеш вахаре кхоачашъеш. Толама бух яха беседа. 20.55 — «Аравотарашка» яха телевизионни спектакль.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара—2-45-48; партийни вахарен, промышленнин, юртбоахамен, культуран, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря—2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7,84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7,84.

СФ05226. Заказ № 3195.